

Mbok Ndíndí mbɔnyu

Jōn ásínjí

Eyəŋ éyibhíri erəp nkwa

¹ Bápérε ghoko mmik, mmu ane achi Eyəŋ anáŋ achi nyaka. Abhak ne Mandem, ne abhak Mandem. ² Abhak ne Mandem te ndú nebhōnet. ³ Mandem afuént ntá yi ke ághoko mənyin̄ mənkem. Mandem abhíkí ghoko yényin̄ ene yi apu ne yi. ⁴ Nəpém nəfù chí ntá yi mmu bábhíni be Eyəŋ. Nə nəpém enen nébhak erónjó ené ékù bo mángó tetēp. ⁵ Erónjó yo éghò ndú nebhæt ane ejuri echi, ne ejuri épú kway mənəmə yo. *

⁶ Mandem atð nyaka mmu amət ane aka nnyén be Jōn. ⁷ Atwó bégháti bho čti erónjó eyə be yéntiki mmu ane ághókó enyin̄ ene yi árèm, anoko yo. ⁸ Jōn apu nyaka erónjó yo. Atwó chí bégháti bho enyin̄ ene yi arin̄i čti erónjó yo.

⁹ Erónjó ene tetēp, ené ékù yéntiki mmu angə mban̄ étwó ntá bð mmik.

¹⁰ Eyəŋ ébhak fá amik, ne báfáént ntá yi ke bághoko mmik. Yë nə, mpok yi átwó fá amik, bð mmik kərin̄i enyu mmu yi achi. ¹¹ Atwó ntá bðbhi, ke bðbhi bábhíkí sot yi ne manják. ¹² Ke bo mankem abhen básré yi ne manják, báskí ntí ne yi, áchye bhə betaŋ bé mándəp chí bə Mandem. ¹³ Mbəŋ

* ^{1:5} Ejuri épú kway mənəmə yo: Nə chi bə Satan apú kway betaŋ ancha Yesu.

Mandem kε ákù bɔ mambak bōbhi. Bábhíkí fu nyaka yε chi amuet nkwā, nε yε chi ndū nkaysi nkwāñwan.

14 Eyəŋ, éyibhiri nkwā, atwó achəkə nε bhəse. Séghó mənwəp ebhi ebhen bejwi ne berindu ne tetep. Eyəŋ chi Njaŋamə ane afú ntá Etə. **15** Jōn āghāti nyaka bho ἔti yi ambik, andemē nəkə bε, “Né chi mmū ane mérèm nyaka ἔti yi bε, ‘Mmū ane átwò me ansem achá me. Bápere bhe me, yí achi.’” **16** ἔti bεyā berindu ebhi, achyé bhəse afók ndəŋ nε ndəŋ. **17** Mandem afuet nyaka ntá Moses achyé bho bεbhé. Kε afuet chi ntá Yesu Kristo kε ἄtəŋ bhəse berindu bhi ne tetep. **18** Yε mmu abhíkí re għo Mandem. Njaŋamə ywi mmu achi nəbhuet amot nε yi kε áká bo mandiñi mmu yi achi.

*Enyiŋ εnε Jōn Njwiti ághāti bho ἔti Yesu
(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Lk 3.1-18)*

19 Ewak émət, bōbati bo Israël abhen Yerúsalem bátó bachiäkap Mandem nε bōneréket Lévi ntá Jōn bε mámbép yi angati bho enyū mmu yi achi. Nε chi enyiŋ εnε éfú Jōn anyu mbə ntísie. **20** Yi kε bhəse bho yényiŋ nε yi kε rə békeme bho. Arəm bε, “Puyé mε kε nchí Mpemē Mandem afyé nyaka barięp bε ἄtō.” **21** Bō bho bápét bábhép yi bε, “Wə ochí yé agha? Eláija kε?” Jōn yi bε, “Mpú Eláija.” Bápét babhép yi bε, “Ochí ndemekepinti ane Moses áréme nyaka bε ἄtwò?” Akemē bε, “Ae.” **22** Ndəŋ eyə bábhép yi bε, “Wəmbəŋ ḥərem bε ochí agha? Għatí bhəse mmu wə ochí bέ sémpétnsem nε eyəŋ ntá bo abhen bátó bhəse. Wəmbəŋ ochí agha?” **23** Jōn aghati bho mbənyū ndemekepinti Asaya arəmē nyaka bε,

“Nchí mmǖ ane achi amem baso ábik ne εyəŋ amfay andemē nökə bε, ‘Nyabhé ká mbi Acha ambak chak.’ ”

²⁴ Bónkwɔ́ Fárisi ke bátó nyaka bɔbhɔ ntá Jōn. ²⁵ Bábhép yi bε, “Óbhé ɔpú Mpemē Mandem afyé nyaka bariep bε ătò, ɔbhé ɔpú Eláija, ne ɔpú ndemekepinti, ke ndaká yí ájwiti bho?” ²⁶ Jōn akemē bhó bε, “Méjwiti bho ne manyiep, ke mmu áchí fá téé nentí εneka ane babbhíkí riŋi. ²⁷ Yi ătwò me ansem. Mbíkí kway mmu ane nchí kanjari nkwbhénja békak εbhi.” ²⁸ Menyiŋ εbhēn békakári chi etok Bétani, εbhé Nyén Jódan, ne ndū nebhuet ane Jōn ájwiti nyaka bho.

Yesu, Mónkwomén Mandem

²⁹ Ntí nywɔp, Jōn aghɔ Yesu ndu ătwò ntá yi, arem bε, “Yiní Mónkwomén Mandem ane ápòkə béká bo mankem fá amik! ³⁰ Yí ke mérèm nyaka ēti yi bε, ‘Mmú ătwò me ansem ane acha me mbonyune báperε bhe me, yi achi.’ ³¹ Yε membəŋ mbíkí riŋi nyaka bε chi yí, ke ntí ane ntwó njwiti nökə bho ne manyiep chí ndu béká bo Israël mandinji mmu yi achi.” ³² Jōn abho beghati bho εnyiŋ εne yi ághó ne amik ēti Yesu. Yí bε, “Ngø ndū Efónjó Mandem áfú amfay asot mkpá εbhónjó are sep kpát ate yi amuet. ³³ Kpáte mpok eyɔ, nke riŋi bέ chí yí. Ke Mandem mmu átó me njwiti bho ne manyiep, anáŋ aghati nyaka me bε, ‘Mmu ane óghá Efónjó Mandem asebhε arɔp ne yi, yí wu ke achi mmu ane ájwiti bho ne Efónjó Bedyere.’ ³⁴ Me Jōn ngø ne amik ndū menyiŋ εbhēn békakári, ne nchí rem mbə ntisiε bε tetep mmǖ-ne chi Mmə Mandem.”

Bakojo Yesu abhen mbi

³⁵ Néyí nákó, Jōn apet abhak téé ne bakojo bhi bati apay. ³⁶ Aghó ndú Yesu áfuet, arəm be, “Ghó Mónkwómén Mandem!” ³⁷ Bakonjó Jōn bati apay bághók nákó enyiñ ene yi áremé, báró yi bábhó bekojo Yesu. ³⁸ Yesu ayibhiri mmuet aghó bhó ndu bákonjó yi. Abhép bhó be, “Báyàn yi?” Bákemé yi be, “Rábay, šchókó fá?” [Rábay chi Ntəŋ] ³⁹ Aghati bhó be, “Twó ká ghó.” Bárók ne Yesu baghó nebhuet ane yi áchókó. Mpok yo nywɔp nébhák mbó nkárénká enwi ené ngósí. Bábhák ne yi kpátē beti begu.

⁴⁰ Mmu amot ndú bōbhó bati apay abhen bághoko nyaka enyiñ ene Jōn áremé éti Yesu, ne abho bekojo yi aka nnyén be Andru. Abhak manə Símun Píta. ⁴¹ Arók témté, aghó mómayi Símun, aghati yi be, “Séghó mmu ane bábhijí be, ‘Mesáya’”, nə chi, Mpemé Mandem afyé nyaka barięp be átò. ⁴² Andru asot Símun arók ntá Yesu ne yi. Yesu ayinjí yí, arəm be, “Wó ochí Símun, mmɔ Jōn. Chəŋ nnyén ena néchák némbak be Séfas” [nə chí Setárébhé]. †

Yesu abhijí Filip ne Natániel bé mámbák bakojo bhi

⁴³ Nti nywɔp, Yesu akə ntí bérəŋ atú Gálili. Arók aghó mmu ane áká nnyén be Fílip. Aghati yi be, “Twó bhák nkonojo wa.” ⁴⁴ Fílip abhak mmū Betsáida, nkúbhé etók ene Andru ne Píta báfú aré. ⁴⁵ Fílip arók ateméri Natániel aghati yi be, “Séghó mmu ane Moses ásínjí nyaka éti yi amem Ekáti Bébhé Mandem, nkúbhé yi mmū baremé kepinti

† **1:42** Séfas ndú eyənjó Grik chi “Setárébhé” ndu Kényaŋ.

nkwó básiñí éti yi. Nō chi, Yesu mmu Násáret, mmó Joséf.” ⁴⁶ Natániel ághókó nókó enyiñ ene Fílip árémé abhép yi be, “Ntiki erítí enyiñ ékway befu Násáret?” Fílip aghati yi be, “Wombəñ twó ghó.” ⁴⁷ Yesu ághó nókó ndú Natániel átwò ntá yi, arém éti yi be, “Né, chi mbóñ mmú Israel téme téme. Bapu apú ne yi wáwák.” ⁴⁸ Natániel abhép Yesu be, “Oku ná ke ɔriñí me?” Yesu akemé yi be, “Fílip ápere bhinjí wó ndú mpok ane óchí anerének fig, nnáñ ngó wó.” ⁴⁹ Natániel arém be, “Ntəñ, óchí Mmá Mandem teteep! Óchí Mfó bo Israel!” ⁵⁰ Yesu ákémé yí be, “Éti ndémé bé ngó wó anerének fig ke ónókó bé nchí Mmá Mandem? Chəñ óngó menyiñ ebhen becha ebhen.” ⁵¹ Yesu aghati yi be, “Tetéep, chəñ māngó ndú nebu nénené gbee, bəángel Mandem mánkó amfay mánsəbhé nəkó amik bətemeri Mε Mmu mfú ntá Mandem.”

2

Yesu akə manyiεp ayibhiri mmem ndú εpă nebhay

¹ Efueré nókó manywəp apay, εpă nebhay ébhák amem etək Kána, atú Gálili. Nnə Yesu abhak aré. ² Mának nyaka Yesu nkwó ne bakonjó bhi ndú εpă nebhay εyo. ³ Mmém ámáy nókó, nnə Yesu arək aghati yi be, “Mmém εpă amay.” ⁴ Yesu akemé yi be, “Mmá, ndaká yí ósəñjəri me éti mmém? Mpok aya abhíkí re kway.” ⁵ Máyi aghati bo abhen bákore mmem be, “Ku ka yéntiki enyiñ ene yí ághàti bhe.” ⁶ Bejő manyiεp bətandat bəchi nyaka are téé. Yéntiki εjó ésət nyaka mbə líta manyiεp besă byo. Békónjó εpiñ ené bo Israel, básət nyaka

manyiēp ndū bεjø εbhø ndu bέso bέpókó mmuet. ⁷ Yesu aghati bakă bεtik bε, “Fíé ká manyiēp amem bεjø εbhø kpát ménjwi.” Báfyé manyiēp amem bεjø, bεjwí te anyu. ⁸ Aghati bhø bε, “Söt ka mbøk mánchyé ntá mündti εpá nebhay”. Báká nō. ⁹ mündti εpá nebhay ághókótí nōká, aghó bε manyiēp mō arøp chi mmém. Yi kerinjí εbhak mó áfú, yεndu bakă bεtik abhen bákò mō báríñi nyaka bε manyiēp ke ayibhiri ndū mmém. Mündti εpá nebhay abhiñjí mbáyngøré, ¹⁰ arem bε, “Ndū εpa, báyambi mantwø chi nε εrití mmém. Nε bo mánáñ mányú ánchwé bhø amuet, ke mántwø nε yεntiki εnyú mmém báchák. Ke øró εrití mmém ansem, nε nénε ke ótwø nε mó.” ¹¹ Yesu akø nyaka εnyinjí maknkay enε amem etøk Kána, atú Gálili. εbhák εriñ ené mbí enε yi aká ndu bεtøñ εnyú betæñ εbhæn yi ábhóñjó. Eká, bakoñø bhi mánóko bε yi achi Mmø Mandem.

¹² εpá nebhay éfúéré nōká, Yesu aseø arøk Kapénaum nε máyi ne bømayi nε bakoñø bhi. Bábhak aré ndū mpay manywøp.

*Yesu achwe εkerákap Mandem abók bakøsiε
(Mt 21.12-13; Mk 11.15-17; Lk 19.45-46)*

¹³ εpá Nεkiñjí enε bo Israél érøbhé nōkó kékwt, Yesu akó, arøk Yerúsalem ndu menyie εpá εyo. ¹⁴ Aré, arøk achwe amem ékírí enε εkerákap Mandem. Aghó bo abhen báti mpøñ nε bághóñjømén nε bεbhónjó. Bo básøt nyaka menyinj εbhø ndu bεchye akap. Aghó bawupsí bakap nkwo aré. ¹⁵ Asøt nnik aghoko ékpá, abho bέbok bho nε yo, bε mámfü amem εkerákap Mandem. Akø εnyumøt nε bághóñjømén, nε mpøñ ené échí aré.

Atakati békémé bo abhen bákò eсиé bakáp bewupsi, ne atakati bakáp ayap. ¹⁶ Aghati batí bəbhónjó bε, “Feré ká menyinj ebhen fá! Báké sot eket Etaya mǎnjibhiri ndú ekerésie!” ¹⁷ Ndak awu ákú bakoño bhi bátik bε Ekáti Mandem érèm bε, “Chən̄ ekən̄ ené mbónjó ne eket eyé éngway me.” ¹⁸ Békónjó enyinj ené Yesu ákú, bo Israel bábhép yi bε, “Ntiki enyinj maknkay ókway békə mbo erinj ndu bətən̄ bhəse bε óbhónj betan̄ békə menyinj ebhen?” ¹⁹ Yesu akemē bħə bε, “Mbák mānchónjti ekerákap ené, chən̄ mpət nte yó ndú manywop arat.” ²⁰ Bo Israel bárém bε, “Cháá, báté eket ené ndú mamié bəsa bəpay nsem atandat, óbhé ókway bəte yo ndú manywop ararə?” ²¹ Ke ekerákap ené Yesu árémé óbhak chi mməet yi. ²² Mpok Mandem akə yi ámpətnsem ndú nəpém, kě bakoño bhi bátik bε yi arem nyaka bəyən̄ ebhen. Ekú bə mánóko menyinj ebhen bəchi amem Ekáti Mandem ne ebhen Yesu árémé.

Yesu arínjí enyū nkwaħ achi

²³ Ené Yesu áchí Yerúsalem ndú mpok Epă Nekinj, bəyā bo básikinti ne yi ēti menyinjí maknkay ebhen bághó yi ákú. ²⁴ Ke Yesu kəgħeep mməet ntá yap, mbənyun, arínjí nyaka enyū nkwaħjan̄ achi. ²⁵ Yé mmu kəghati yi nkaysi bōbhə mbənyun yimbən̄ arínjí nyaka ndú ntí nkwaħ nechi amem.

3

Yesu ne Nikodémos

¹ Mün̄ti bo Israel amet achi nyaka. Aka nnyén bε Nikodémos. Abhak münkwa Fárisi. ² Ewaķ émot arək ntá Yesu ne bəti arem bε, “Ntən̄, sérinjí bέ

Mandem kē átó wō bē óntwó óntój bo mbənyunę yě mmu apú kway békə mənyińí maknkay εbhən őkù mbák Mandem apu nē yi.” ³ Yesu aghati yi bē, “Tetétep, Mandem apú kway bəbhak ntá mmu mbə Mfə ywi, kpáte mámbe yi ndəj achak.” * ⁴ Nikədéməs abhép yi bē, “Ná bákway bəbhe mmu ane ánáj áchíkí? Akway bérptnsəm amem mənię máyi bē mámbé yi ndəj achak ke?” ⁵ Yesu akəmə yi bē, “Tetétep, Mandem apú kwáy bəbhak ntá mmu mbə Mfə ywi kpáte mámbé yi nē manyiεp* nē Efónjó Mandem. ⁶ Nəbhë ənen nkwă chi nəbhë nkwomæt, ke nəbhë Efónjó chí ənen néfú ntá Efónjó Mandem. ⁷ Əké bhák maknkay ndu ngátí wō bē, ‘Bábhəj bəbhe wō ndəj achak.’ ⁸ Mbáép áfòk, ándək εbhak əne wu ábhónjá bérjəj. Ighok ndu wu áfæt ke əpú rińi εbhak wu áfú nē εbhak əne wú áròj. Echí ənyumət nē yéntiki mmu ane bábhé yi ndu bətaŋ Efónjó Bedyere.” ⁹ Nikədéməs abhép yi bē, “Eyo əkway bérpákari ná?” ¹⁰ Yesu akəmə yi bē, “Ochí ntəj ntá bo Israel ane bo bárińi sayri, yě nə əbhíkí rińi mənyińi εbhén-e? ¹¹ Tetétep, sérəm mənyińi εbhən sérinjí, nē séghàti bho chi mənyińi εbhən séghó nē amík, yě nə bápú noko mənyińi εbhən séghàti bhe. ¹² Mbák ngátí bhe mənyińi čti barak ané áfákari fá amík be kənókó, ná bákway menoko mbák ngátí bhe mənyińi čti barak ane áfákari awu amfay? ¹³ Yě mmu amət ábhíkí re ko amfay εbhak əne Mandem achi, ébhíkí fæt Mmu ane áfú ntá Mandem, yi mmu

* ^{3:3} Bəbhe mmu ndəj achak: Chi nəpém nəkə ənen Mandem áchyę mmu mpok yi átíknsem ndü bəbú, aka bē Yesu achi Mpəmə nē Acha ntá yi.

áfú amfay atwɔ amik. ¹⁴ Nkúbhé mbɔ enyū Moses ásóré nyaka nnyó-senəŋ abhat ndū enək, ayoŋ amfay, amem baso, enyu εyɔ kɛ bábhóŋjó bεyοŋ Mmu ane áfú ntá Mandem nkwo amfay. ¹⁵ Bábhəŋ bεkpaj yi amfay enək be yε agha ane anoko yi, ámbóŋ nεpém enen nebhiči bhəŋ ngwenti.

¹⁶ “Mandem akəŋ nyaka bɔ mmik tontó, kpát achye Njanjá Móywi be yε agha ane ánókó yi, áké gu áném, ke ámbóŋ nεpém enen nebhiči bhəŋ ngwenti. ¹⁷ Mandem abhiči to Móywi fá amik be ántwó ántaŋ bɔ mmik andem be babhəŋ bεkwéné. Atɔ yí chi bε ámfuét ntá yi, ampemē bɔ mmik. ¹⁸ Bápú temsi mmu ane ánókó yi, ke mmu ane ábhíči ka menoko, bεkwéné bεchi ne yi mbənyunε ábhíči ka menoko Njanja-Mɔ Mandem. ¹⁹ Ntí ane Mandem átāŋ bo abhen bábhíči noko Móywi chi bε eróŋjó étwɔ fá amik ke bo bákəŋ ejuri bácha eróŋjó, mbənyunε barak abúabu ke bɔ bákù. ²⁰ Yεntiki mmu ane ákù barak abúabu ἄpap eróŋjó. Apú rəŋ εbhak ene eróŋjó εchi ndū ápú yaŋ bo mangɔ mənyiŋ yi ákù. ²¹ Ke mmu ane ákù mənyiŋ εbhəŋ bεchi tεtεp átwɔ ndū eróŋjó ne manják, be bo mangɔ be Mandem ke ákwak yi ankù mənyiŋ εbhə.”

Enyiŋ ene Jōn drémé čti Yesu

²² Yesu ánánjá nókó bérém enyiŋ ené yi ághàti Nikdémos, arék bεbhak bεchak atú Judéya ne baghəkó bhi. Abhak aré ne bhə anjwiti nəkə bho. ²³ Mpok εyɔ, Jōn abhak Aénən, kekwət ne Sálím, anjwiti nəkə bho. Abhak aré mbənyunε manyiep aya nyaka εbhak εyɔ. Bo báré rəŋ ntá yi, anjwiti

nəkə bho. ²⁴ Bábhíkí re kəm nyaka Jōn mamfyε ekerékenəŋ.

²⁵ Ebhíkí tat, epáítí ékwén nənti bakoŋo Jōn ne mmu Israël achak ḥti enyū nəso enen nékà mmu ambak pépér besi Mandem. ²⁶ Eká bakoŋo Jōn bárók ntá yi barem be, “Ntəŋ, mmu ane achi nyaka ne wə ebhé Nyén Jódan ené awu óngati nəkə bo mənyinj ḥti yi, ájwiti bho ne yéntiki mmu árəŋ ntá yi.” ²⁷ Jōn akeme bho be, “Yə mmu apu kway bebhəŋ enyiŋ kpáte Mandem anchye yi yo. ²⁸ Bě babhəŋ báchí batísie ndú ndémé bě puyé me kě nchí Mpəmə Mandem afyé nyaka bariep be átò. Nchí chí mpəkəntó ane Mandem átó be njambí kę yi antwə. ²⁹ Mbäy-ŋərə ke ábhónjó ngəré. Mməerə mbäyngərə ane áchí téé ánòŋ béghok εyəŋ ene mbäyngərə, † ághok εyəŋ εyi, ambónj bəyă maŋák. Enyu yo ke échi ne me. Maŋák ama ajwí pəɔt nénə. ³⁰ Nsónjó yi abhəŋ békó nőkó kó, aya ansep nəkə.

³¹ “Mmu ane áfú amfay, achá yéntiki mmu achak. Mmu mmik afu fá amik, ne árem chi barak ané mmik. Mmu ane áfú amfay achá bō mmik mankəm. ³² Yí ághati bo mənyinj ebhen yi aghə ne amik, aghók ne batú. Yə nə, yə mmu apú noko enyiŋ ene yi árem mbə enyiŋ. ³³ Kę mmu ane ághókó enyiŋ ené yi areme anoko, átəŋ be yi anókó enyiŋ ene Mandem áréme be échí tetep. ³⁴ Echi nə mbənyunə yí mmu Mandem átó, árem chi εyəŋ Mandem mbənyunə Mandem achyé yi Efónjó Bədyere njeti ti. ³⁵ Eta Mandem akəŋ Móywı ne afyé mənyinj

† **3:29** Ndu kembéep, Yesu achi mbäyngərə mbənyunə atwə nyaka fá amik chi ḥti yesə, ne mbák sémbat mməet ne yi, yényinj εpu kway befap besə ne yi.

menkem yi awo. Mandem achyé yi Efónjó eyi njenti ti. ³⁶ Yéntiki mmu ane ánókó Mmu ane áfú ntá Mandem, ábhøj nepérm enen nebhlíkí bhøj ngwenti. Mmu ane ábhíkí noko Mmu ane áfú ntá Mandem apú bhøj nepérm. Ke bëbënti Mandem bétinjí ne yi.”

4

Yesu ne ngoré Samária

¹ Yesu arinjí be bónkwø Fárisi bághók be bëyá bo bárøbhë kojo chi yi ne yí anjwiti nökø bhø, ne bë bakonjo bhi báyá máncha nökø abhen Jōn. ² Sayri sayri, puyé Yesu ke ájwiti nyaka bho, chí bakonjo bhi. ³ Yesu árínjí nökø no, afa atú Judéya apet atú Gálili. ⁴ Abhøj nyaka bëfùét atú Samária ndu bérøj Gálili. ⁵ Eku, akø aghaka etøk Samária ene bábhinjí bë Síka, kékwo t ne nebhlérémik ane Jekóp achye tentep ntá móywi Joséf. ⁶ Mbokó manyiep ane Jekóp ábhák are. Yesu ágháká nökø aré, ndú yi ánáñ ápóbhé, achökø nepaká mbokó manyiep wu. Nywøp nébhák mbø nkárénká byo ne epay.

⁷ Ngoré Samária amot atwó ndu bëya manyiep aré. Yesu aghati yi be, “Mma, chye me manyiep nnyú.” ⁸ Mpok eyø, bakonjo Yesu bárøj nyaka etøk ndu békú nenyié. ⁹ Ngoré Samária wu akemé Yesu be, “Wø, ochí mmu Ju, atú Judéya, me mbák ngoré atú Samária, ekø ná ke šrem be nchyé wø manyiep ónyú. Bø Judeya bábhíkí bhøj yënyiñ békø ne bhëse bo Samaria!” ¹⁰ Yesu akemé yi be, “Mbø orinjí akap ane Mandem achyé bho, ne mmu ane áréme nò be, ‘Chie me manyiep’, mbø orëm me nchyé wø manyiep amen achyé nepérm.” ¹¹ Ngoré wu arem be, “Eta, ábhíkí bhøj enyiñ ndu bëyá manyiep ne yø,

ne mbokó manyiεp áchwe, šbhəj manyiεp amen áchyè nεpém fá? ¹² Ḷchá εtayεsε Jekóp mmu átémé nyaka mbokó manyiεp ane arə ntá yesε? Ná ókway bεchye mmu manyiεp amen áchá amen yimbəjny ányu nyaka, ne bōbhī mányú, mpəj εyi ényú?” ¹³ Yesu akεmε yi be, “Yε agha ane ányù manyiεp amen, apú rə bēbhəj εkwaká manyiεp. ¹⁴ Ke mmu ane ányù manyiεp amen měchyè, apú pεrε bhəj εkwaká manyiεp wáwák. Manyiεp amen měchyè yi, ábhák ntá yi mbə ntí mónyen ané manyiεp ányày are, anchye nəkə yi nεpém εnen nebhkí bhəj ngwənti.” ¹⁵ Ngəré wu arem ntá yi be, “Eta, chye mε manyiεbhé mə, bέ manyiεp ákέ pεrε kwak mε, ne bε nképεrε twə fá ndu bεya manyiεp.”

¹⁶ Yesu aghati yi be, “Dók bhīnjí nném aywε, twó ne yí.” ¹⁷ Ngəré wu akεmε yi be, “Mbíkí bhój nném.” Yesu arem be, “Ὄrem tεtεp bέ ábhíkí bhəj nném. ¹⁸ Ḷnáj ábhəj maném batay, ne mmū ane óchí ne yi nénε, abhkí bhay wə. Ḷrem tεtεp!” ¹⁹ Ngəré wu arem ntá yi be, “Eta, ngə nénε be Ḷchí ndemekεpínti Mandem. ²⁰ Bətayεsε bátwə nyaka fá ndú njie ne mánchyε nəkə Mandem kεnókó, ke be bō Judeya bárəm be Yerúsalem ke áchi εbhak εnε bo bábhónj bεchye Mandem kεnókó are.” ²¹ Yesu arem be, “Mmá, nokó enyinj εnε měghāti wə. Mpok átwə ane bo bápu pεrε bhəj bεchye Eta Mandem kεnókó yε chi fá ndú njie ne, yε chi Yerúsalem. ²² Bέ bo Samaria, báchye kεnókó ntá enyinj εnε bábhíkí riñjí. Besε bo Judeya sérinjí mmu ane séchye kεnókó mbənyunε Mandem ăfue tchí ntá bo Judeya bέpémε bho. ²³ Mpok átwə, ne mpok εyo anáj aghaka ane bo abhen báchye Eta Mandem kεnókó, bákə

nō enyu εnē échí tētēp bε Efónjó Mandem ātāñ bħo mbi. Mennyū bo bħo kě Mandem áyāñ mánchyé yi kēnókó. ²⁴ Mandem achi Efónjó, ne bð abħen báchyè yi kēnókó, bábhøj bħejre yi kēnókó ne ntí nēmət ndū bħetañ Efónjó Bedyere.” ²⁵ Móngoré wu arəm bε, “Ndíñi bέ Mpemē Mandem afyé nyaka barięp bε ātò, yi mmu bábhøj bε Kristo átwà. Anán ántwá, chøj angati bhese barak ankem.” ²⁶ Yesu aghati yi bε, “Mε, mmu nchí rəm nē kəpi ne wə, ke nchí Mpemē.”

²⁷ Nkúbhé mpok yø, bakonjo Yesu báfú εbhak εnē bárónjó békū nēnyié bápetnsem. Bábhák maknkay bəgħo bε Yesu ārèm kəpi ne ngoré, ke yε mmu wap kəbhép ngoré wu bε, “Jyāñ yi?” Ne yε amot kəbhép Yesu bε, “Ndaká yí órèm kəpi ne yi?” ²⁸ Ngoré wu arə etē manyięp εyi, arək etək téé, abho bégháti bho bε, ²⁹ “Twó ká għo mmu ane ághatí mε yentik εnyiñ εnē nkú ndū nəpém εna. Chi Mpemē Mandem afyé nyaka barięp bε ātò kε?” ³⁰ Ekú etək εnkem émóko, bábhó bérəñ ntá Yesu.

³¹ Mpok ane ngoré wu árō árónjó etək, bakonjo Yesu báré niķ yí mmu et bε “Ntəñ, nnyié mbə nēnyié.” ³² Ke yí aghati bħo bε, “Mbøñ nēnyié ményie εnén bábhíkí riñi.” ³³ Ekú, bábho bəbhép bati bε, “Mmufú atwə yi ne nēnyié kέ?” ³⁴ Yesu aghati bħo bε, “Nēnyié εna chi békə εnyiñ εnε mmu ane átō mε áyāñ nkú, ne menáñja bətik εbhi. ³⁵ Pú bärəm bε, ‘Mbák éngáká batañ anwi, chøj mámferε mbwət εbhi?’ Ke nchí għati bhe bε mǎnjon amík mǎnjinji nki, mǎngóndū mbwət ánáñ ágháká bəfere εbhi. ³⁶ Mmu ane áfere mbwət εbhi, ābhøj akap ndū bətik εbhi. Ne ānyokoti mbwət ane

áchí chí bo abhen bábhòŋ nəpém ənen nebhiči bhəŋ
ngwenti, be mmu ane ápi mbwət ne ane áfere yo
εbhi, bó mankem mámbón maŋák. ³⁷ Echí tetep mbə
ənyu bárəm be, ‘Mmu bépi ápi, ane beghem angem.’
³⁸ Ntō be be mǎndək mǎmfere mbwət ane bábhíči
pi. Bo bachak bápi, be bághem mbwət ane bə bapi.”

³⁹ Beyă bo Samaria abhen báfú etək mánoko
Yesu ēti nerem ane ngoré wu arem be, “Aghatí me
yěntiki ənyiŋ əne nká ndü nəpém əna.” ⁴⁰ Mpok
bátémérí Yesu, máník yi mmuet be ámbák ne bhə,
ne abhak ne bhó ndü manywəp apay. ⁴¹ Ne beyă
bo báchák mánoko ēti menyiŋ εbhən Yesu aghati
bhə. ⁴² Ekə bárəm ntá ngoré wu be, “Epét epu bē
ēti menyiŋ εbhən óréme ke sénókó. Besé babhəŋ
séghok ne batú beyəŋ εbhən békú yi anyu, ne sériŋi
be né chí Mpemē bō mmik tetep.”

Yesu abú mmő műngō

⁴³ Manywəp apay ane Yesu achi ne bo Samária
áfáéré nöká, afa berəŋ atú Gálili. ⁴⁴ Yimbəŋ arem
nyaka be, “Bápú chye ndemekepinti kənókó amem
etək eyi.” ⁴⁵ Mpok Yesu áchwóbhé Gálili, bō Galili
básət yi ne maŋák ndu bághó yěntiki ənyiŋ əne yi
ákú Yerúsalem mpok bárəŋjá are ndü Epă Nekiŋi. Bó
nkwə bárəŋ nyaka ndü epă yo.

⁴⁶ Yesu apet arək etək Kána, atú Gálili, ndü
nebhuet ane yi ákú nyaka manyiep áyibhírí
mmém. Műnti amət abhak Kapěnaum ane móywı
áme. ⁴⁷ Aghókó nökó bē Yesu afū atú Judéya átwə
Gálili, arək are ník yi mmuet be ándók Kapěnaum
ámbú móywı. Mówu arəp nyaka chi kékwt bégū.
⁴⁸ Yesu aghati műngō wu be, “Bápú ka menoko
mę mbák bábhíči ghó beriŋi maknkay.” ⁴⁹ Műngō

wu arem be, “Eta, twó séndók be mówa áké sebhé.” 50 Yesu akemé yi be, “Petnsem anywóp, móywé apú gú.” Múngo wu anoko enyin ene Yesu áremé, afa, are gure. 51 Ené yi ásèp árðj, bō betok bhi bátéméri yi ambi, baghati yi be, “Móywé achí nérém.” 52 Abhép bhó be, “Ntikí mpok yi ábhó béchókó sayri?” Bákémé yi be, “Eyu ndu nkárénká amot ne ngósi.” 53 Chi mówu atik bé ndu nkúbhé neñjkó nywóp eno kě Yesu ághati yi be, “Móywé apú gú.” Eká mungo wu ne *efo eyi enkem manóko Yesu. 54 Enyin ene ébhák eriñ ené éjwí bëpay ndu menyiní maknkay ebhen Yesu ákú mpok yi afú atú Judéa arøjo atú Gálili.

5

Yesu akó mmú ane átáré amik ndu neme ataj

¹ Etáré nöká, mpok épä bo Israel échák akwáy. Yesu akó, arók Yerúsalem.

² Entínyen ebhak Yerúsalem, kékwt ne nyú-ebhá ane bábhiji be nyúbha bághójomén. Bábhiji entínyen eyo ndu eyo ene bo Israel be Betsáta. Bétem betay bëbhak kékwt ne entíj eyo. ³ Beyá bómame bábhák aré; manémamik, ne babhénti, ne abhen bachi bháré. Báré noj be nnyén némboj. ⁴ Mpok ne mpok, ángel Mandem ásèp nyaka amik amboj entínyen eyo. Ne mmú neme ane áyámbi ásébhé amem, yéntiki enyú neme enen yi abhøjo némay. ⁵ Mmú amot abhak aré ane ánáj áchí nyaka amik ndu neme mamié esá nsem neku ne arat. ⁶ Yesu ágháká nöká ndu bëtem ebhó, aghó mmu wu bháré. Arinjí bë yi anáj atat aré ndu erórí mpok. Abhép yi be, “Iyánj bë óntáj?” ⁷ Mmú neme

wu akemē Yesu bε, “Eta, mmu apú anε ápòkω mε nsep anyén ayak mpok nnyén nébōŋ. Mperé nu béchhwóp aré, mmu achák anáŋ áyámbi.” ⁸ Yesu aghati yí bε, “Faté, pøkó ̄sák εye kω.”

⁹ Témté wu, mmu wu atan. Asot bεkpaka bhi abho bεkω. Nywɔp εnɔ nébhak chí nywɔbhé neywémæt bo Israël. ¹⁰ Ekʉ, bo Israël bárəm ntá mmu anε bábú yi bε, “Echəŋ chi nywɔbhé neywémæt ne εbhé ébhíkí ka bε ómpókó ̄sák εye.” ¹¹ Akemē bħo bε, “Mmu anε ábú mε ke ághatí mε bε, ‘Pét ̄sák εye, faté kω.’” ¹² Bábhép yi bε, “Mmüré ághatí wɔ ɔmpet ̄sák εye ɔnko chí agha?” ¹³ Ke yi ke riŋi mmu wu. Yesu ábú nyaka yi anəne arək mbənyunε bεyā bo báchí nyaka aré. ¹⁴ Ebhíkí tat, Yesu atemeri yi amem ekerákap Mandem, aghati yi bε, “Yiŋí, ɔnáŋ ɔtan! Dħ bebá bε esənjɔri ené échá εyɔ élké temeri wɔ.” ¹⁵ Mmū wu arɔ, arək, aghati bħabati bo Israël bε Yesu ke ábú yi. ¹⁶ Etí yɔ kε bo Israël bábhó bέchye Yesu nenyok, bε yi akʉ mmu atan ndú nywɔbhé neywémæt. ¹⁷ Ke Yesu aghati bħo bε, “Etaya ákà bεtik mpoknkom, ne menkwó mbən békʉ bεtik.” ¹⁸ Etí enyiŋ enε Yesu áréme, bo Israël bápét báre yan mbi bεway yi. Ntí abhak bε, puyε chí ndiere bε akwen εbhé nywɔbhé neywémæt, ke ndak ané akpik ábébhé áchá ábhák bε, yí ábhìŋi Mandem bε etayi, ne bε békʉ no chi bεyenti mmæt ne Mandem.

Mandem achyé Móywi bεtan

¹⁹ Yesu aghati bħo bε, “Tetētεp, Mmε Mmɔ Mandem mpú kwáy békʉ yεnyiŋ ndú bεtan εbha. Mékʉ chí mεnyiŋ εbhən ngó Etaya ákà. Yεntiki enyiŋ

εnē Σtaya ákà, yó ke Mε Móywi nchí kù nkwo. **20** Εchí enyu εyo mbonyune Σta akəŋ Mmε Móywi, ne átəŋ mε yéntiki εnyiŋ εne yimbəŋ ákà. Ne chəŋ antəŋ mε menyiŋi maknkay εbhən becha εbhən, be manyu ánhók bhe. **21** Nkúbhé mbə enyū Σta áŋèmε bawú anchye bhə nepém, nó kě Mmε Móywi nchí chye nepém ntá yě agha ane méyāŋ bechyε nepém. **22** Yε mmu, Σta apu taŋ manyé yi. Achyé bətaŋ mənkəm ntá ya, Mmε Móywi, be ntáŋ yéntiki mmu. **23** Akə nə be bo mankəm mánchyé Mmε Móywi kənókó nkúbhé mbə enyū báchyè yi kənókó. Mmū ane apu chye Mmε Móywi kənókó, apú chye kənókó ntá Σtaya mmu ato mε. **24** Tətətəp, mmū ane ághókó εnyiŋ εne měrəm, anoko mmu ane átó mε, ábhəŋ nepém εnen nebhiči bhəŋ ngwənti. Mandəm apú rəm be bəkwéné bechi ne yi. Afū ndū newú, achwe ndū nepém.

25 “Tətətəp, mpok átwà, ne anáŋ akway, ane bawú bághòk εyoŋ εya, Mmε Mmə Mandəm, ne abhən bághókó mámbəŋ nepém. **26** Nkúbhé mbə enyū Σta áchyé nepém, nə kě yi áchyé Mmε Móywi nkwo bətaŋ bəchyε bo nepém. **27** Ne achyé mε bətaŋ ndu bətāŋ bo, mbonyune mε ke mfú ntá Mandəm. **28** Báké bhak maknkay bəghok menyiŋ εbhən. Mpok átwà ane bawú mankəm bághok εyoŋ εya aməm manəm ayap. **29** Ne mǎnáŋ mángók εyoŋ εya, báfū ndū manəm ayap. Abhən báká nyaka beri ndū mmik ne, máŋemε, manchwe ndū nepém εnen nebhiči bhəŋ ngwənti, ne abhən báká nyaka bəbú, máŋemε mámbəŋ ntəmsi.”

30 Yesu arək ambi bərem bε, “Mpú kwáy bεkə yényin ndū bətaŋ εbha. Εnē mékə nchí kə chi ndū bətaŋ Mandəm mmu átō me. Mětān bo mbə enyūyi aghati me ntən bo. Ne mětān bo chí enyu ené echí chak, mbənyunε mpú kə menyin εbhən məmbən nchí yan bəkə. Nchí kə chi menyin εbhən mmu ane átō me áyān nkə. **31** Mbák ndem čti mməét eya, mbən bo abhen bakway bérinjí be enyin ene mérém ébhíkí bhən mənwəp. **32** Mmū ane áté me ntisie achi nyánjá, ne ndinjí bέ enyin ené yi árēm čti ya εbhən mənwəp. **33** Bātō nyaka bo ntá Jōn be mámbəp yi ángati bhe čti ya, ne aghati bhe enyin ené echí tətep. **34** Puyé chi bε nkwaŋwaŋ ke ábhónjó bétē me ntisie, nchí ghati bhe enyin ene Jōn áréme čti ya bε Mandəm ámpémé bhe. **35** Jōn achi nyaka mbə εrónjó ene édù éngə nəkə n̄waan, ndu mómbiŋi mpok, bāka εyəŋ εyi ne bābhónjó manják ndu mómbiŋi mpok. **36** Ke menyin bέchí εbhən bérēm čti ya enyu ené échá enyin ene Jōn árēm. Nkúbhé menyin εbhən mékə, bétē me ntisie be Etə ke átō me. **37** Ne Etə, yimbən, mmu átō me áté me ntisie. Bābhíkí re ghok εyəŋ εyi, bābhíkí re ghó enyū yi achi. **38** Ne εyəŋ εyi épú aməm batı yεka mbənyunε bābhíkí noko mmu ane yi átō. **39** Bāfyé bətaŋ bəpay εyəŋ Mandəm mbənyunε bākáysí bε étən be mbi nepém enen nebhiči bhən ngwənti ne yó érēm chi čti ya. **40** Yε nə, bāpú ka bētwə ntá ya bε māmbónjó nepém. **41** Mpú yánj nə chi kənókó ntá nkwa. **42** Nchí rem menyin εbhən mbənyunε ndinjí bhe. Ndinjí bέ ekən Mandəm épú aməm batı yεka. **43** Ntwə ndū nnyén Etaya, ne bābhíkí sot me mbə mmu. Mbə mmu

achák ke átwó nó árèm šti ndu mmuet yi ne ndü betaŋ ebhi mbu bäsót yi mbə mmu ywəka. ⁴⁴ Ná băkway ménoko ené báyàŋ chi bakak amen băchyé batí, kefyé ntí ndü bakak amem Mandem áchyé. ⁴⁵ Băké kaysi bé chəŋ ngati Eta enyü bho băchi. Moses ke ághati chəŋ yi, Moses mmu băbhaka ntí ne yi. ⁴⁶ Mbə mǎnókó enyin ene Moses ásínjí teteep, mbá mǎnókó enyin ene měghati bhe. Moses asínjí nyaka chí šti ya. ⁴⁷ Mbák băbhíkí noko basin ami, ná băkway ménoko enyin ene mérém?”

6

Yesu adík ngémntay bho (Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

¹ Etáré nöká, Yesu apé, arək ebhē Manyu Gálili. Nkúbhé Manyu wu ke bábhinjí be Manyu Tibérias. ² Ngémntay bo báré koŋo yi mbənyunε bághš nyaka mənyinjí maknkay ebhen yi áká ntá bōmame. ³ Yesu akó ambí njie, achəko aré ne bakoŋo bhi. ⁴ Epă bo Israël ené bábhinjí be Epă Nekipjí érōp kékwt. ⁵ Ayibhiri mmuet, ayinjí, aghá ndü ngémntay bho bátwò ntá yi. Abhép Fílip bε, “Chəŋ sémbəŋ bret bék fá ane ákway bōbhən?” ⁶ Yesu arem nō ndu memo Fílip mbənyunε yimbəŋ árínjí nyaka enyin ene yi ábhójó bék. ⁷ Fílip akemē Yesu bε, “Nkáp nkubetik ndü manywōp besá byo ápú kway bék bret ane yentiki mmu wap akway bəbhəŋ mandú.” ⁸ Nkoŋo ywi amot ane achí manə Símun Píta ane aka nnyén bé Andru arem ntá yi bε, ⁹ “Mm̊ amot achi fá, ane ábhójó békpačó bret bətay ne nsi εpay, ke εyo chi yi ntá bəyə bōbhən?” ¹⁰ Yesu

aghati bhə bε, "Ku ka bo máñchókó amik." Tákə ayá nebhuet ére. Ekə bo báchókó amik. Babhakanem bábhák mbə nká etay. ¹¹ Yesu asət ye bækpká bret bhə. Achyé nökó bakak ntá Mandem, akore ntá bo abhen báchókó amik. Aku enyumót ne nsi. Yéntiki mmu anyié kpát ajwi. ¹² Yéntiki mmu ányié nökó eni enén nékwáy yi, Yesu aghati bakojo bhi bε, "Nyokotí ká mbwóptí ane áróbhé bε yényiŋ eke chən̄ti ndéndem." ¹³ Mányókoti ye mbwópti ane bo mányié, báró. Ajwi bækay byo ne bəpay. ¹⁴ Bo abhen báchi aré, bághó nökó eriŋí maknkay eyə, bárém bε, "Tetep, né chi ndemekepinti Mandem ane ábhónjó nyaka bétwə fá amik."

¹⁵ Yesu aghó bε bo báyāŋ békem yi ne betan̄ bε mánkə yi Mfə, afa, akó njie, abhak aré aywinti.

*Yesu are kə amfanyen
(Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)*

¹⁶ Běku bégháká nökó, bakojo Yesu basep, barək angəkə manyu, ¹⁷ báchwe amem áchwi bárè pé nnyén berəŋ Kapénaum. Beti ménaŋ bégħu nyaka ené Yesu ábhíkí re temeri bhə. ¹⁸ Mbáép atanjataŋ abho menu. Eku betantí mpérényen eya anyén. ¹⁹ Bakojø bhi mánók mbə bəkilometra batay ne batandat. Bághó nökó ndū yi ákə anyén átwə kekwət ne bhə, bécháy békem bhə tontó. ²⁰ Ke Yesu aghati bhə bε, "Báké chay. Chi me!" ²¹ Báká ye bε yi anchwe amem áchwi. Néchwe yi áchwé, áchwi arək ateme angəkonyén, ndū nechyényen enen bó bárəŋ aré.

Bo báré yáŋ Yesu

22 Néyí nókó, bo abhen báróbhé ebhényen ene Yesu ne bakonjo bhi báfú aré, bátik be ndieré áchwi amot ke áchí nyaka are, ne be Yesu abhíkí chwe amem áchwi wu andok ne baghakó bhi. Bó báró nyaka yi bárók. **23** Efákári be bachwi achak ane áfú Tibérias átwó kewköt ndú nebhuet ane bø mányié nyaka bret mpok Acha ánañ áchyé bakak ntá Mandem. **24** Bó bhø bághó nókó ye be Yesu ne bakonjo bhi, bápét bapu aré, bø babhøn báchwé amem bachwi yo, barok Kapénaum ndu béyan Yesu.

Yesu chí nenyié enen néchyè nepém

25 Bágħáká nókó ebhé manyu ene Yesu árónjó ne bakonjo bhi, bághó yi are, babhèp yi be, “Ntøj, ope ɔtwø wen ntiki mpok?” **26** Yesu akeme bhø be, “Tetētep, bápú yan me ēti bághó berinjí maknkay, ke ēti bret ane mányié bājwi. **27** Báké fyø ntí ndú nenyié enen néchonti. Fíé ká ntí chí ndú nenyié enen nepu chonti, nenyié enen néchyè nepém enen nebhiki bhøn ngwenti, enen Me Mmu mfú ntá Mandem nchí chye chøn be. Etí yo ke Etaya achye eriñ beton be yi ke átó me.” **28** Bø bábhèp ye Yesu be, “Betik Mandem ebhèn sébhónjó békø nókó chi yi?” **29** Yesu akeme bhø be, “Enyiñ ene Mandem áyàn mánkø chi be mánokó mmu ane yi átó.” **30** Eku bárəm ntá Yesu be, “Ntiki eriñ ókwày ye békø bë séngó, sénoko wø? Chøn ónkø yi ntá yesø? **31** Bächi mbi bhesé mányié nyaka mana mpok bákò amem baso. Enyu eyø ke básinjí amem Ekáti Mandem be, ‘Achyé nyaka bhø nenyié enen néfù amfay!’ ” **32** Yesu aghati bhø be, “Tetētep, puyé Moses ke áchyé nyaka bachimbí bheka nenyié enen néfù amfay. Etaya ke áchyé

bhe nenyié enen mbəŋ̥ enén néfú amfay. ³³ Nenyié Mandem chi mmu ane áfú amfay atwə, ne áchyé nepém ntá bő mmik.” ³⁴ Bárəm ntá yi be, “Eta, chyé bħeṣe nenyié eno mpoknkem.”

³⁵ Yesu aghati bħo be, “Me ke nchí nenyié enen néchyé nepém. Mmu ane átwó ntá ya apu pere ghok nsay ne mmu ane ásikí ntí ne me, apú bhón̥ ekwaká manyiēp wáwák. ³⁶ Ke ngátí bhe be yendu bāghó me bābhíkí noko me. ³⁷ Yé no, yentiki mmu ane Eta áchyé me, átwò ntá ya. Ne yé mmu apú twə ntá ya měmbók yi, ³⁸ mbənyunę mbíkí fú amfay ntwó fá amik békħ enyin̥ ene měyáñ. Ntwó békħ chí enyin̥ ene mmu ane átó me áyàñ měnkħ. ³⁹ Ne enyin̥ ene mmu ane átó me áyàñ nkħ chi be nkérə yé mmu amat ane yi áchyé me áném, ke bé nkħ yentiki mmu wap ámpetnsem ndú nepém ndú nywəp enen ngwənti. ⁴⁰ Enyin̥ ene Eta áyàñ chí bē yé agha ane ághó Móywı, asikí ntí ne yi, ámbón̥ nepém enen nebhiki bhón̥ ngwənti. Ne chəñ nkħ yi ampetnsem ndú nepém ndú nywəp enen ngwənti.”

⁴¹ Bo Israel bábhó ye ménywinti ħeti Yesu, ndú yi árémez be, “Me ke nchí nenyié enen néfú amfay.”

⁴² Bárə rem be, “Pú Yesu mmɔ̄ Joséf né? Pú sérinjí etayi ne máyi? Elká ná ke yi arəm be, ‘Mfu amfay ke nchí ntwó fá amik?’” ⁴³ Yesu akemē be, “Dő ká nenywinti eneká no. ⁴⁴ Yé mmu apú kwáy bétwə ntá ya mbák Etaya mmu átó me abħíkí ya yi ntá ya. Ne mmu ane átwó ntá ya, chəñ nkħ yi ampetnsem ndú nepém ndú nywəp ngwənti. ⁴⁵ Echí amem basinjí baremē kepinti be, ‘Chəñ Mandem ántóñ bó mankem.’ Yentiki mmu ane ághókó, ne aghók enyin̥ ene Etaya árémez, átwò ntá ya. ⁴⁶ Mpú

rēm chi bē mmu achi ane anaŋ aghō Etaya. Mmu ane áfú ntá Mandem ke ánáŋ ághó yi. ⁴⁷ Tetētep, mmū ane anoko ābhōŋ nēpém enen nēbhiki bhōŋ ngwenti. ⁴⁸ Mē ke nchí nenyié enen nēchyè nēpém. ⁴⁹ Bachimbí bheka mányié nyaka mana amem baso, yē nō, bō mankem bágú. ⁵⁰ Ke né chi nenyié enen nēfú amfay, bē mmū ane ányié nō áké gu. ⁵¹ Mē ke nchí nenyié enen nēchyè nēpém enen nēfú amfay. Mmu ane ányié nenyié enen, ābhák nēpém mpoknkem. Nenyié enen měchye chōŋ bē bō mmik mámbój nēpém, chi nyamwħét eya.”

⁵² Enyin̄ εne Yesu áréme éká bo Israel bábhō békem εpħítí nē bati, māndem nōkō bē, “Ná mmū-né ākway bēchye bħes ħamwħét ayi bē sənyie?” ⁵³ Yesu aghati bħo bē, “Tetētep, mbák bħħikí nyié nyamwħét Mmu ane áfú ntá Mandem, mānyú manoŋ ami, băpú bhōŋ nēpém. ⁵⁴ Mmū ane ányié nyamwħét ya nē anyú manoŋ ma, ābhōŋ nēpém enen nēbhiki bhōŋ ngwenti, nē chōŋ nkū yi ampetnsem ndū nēpém ndū nywōp enen ngwenti. ⁵⁵ Nyamwħét eya ke áchí mbōj nenyié mənyie, nē manoŋ ama ke áchí mbōj mmém amen mənyu. ⁵⁶ Mmu ane ányié nyamwħét ya nē anyú manoŋ ma, achí babhát nē me, nē me nkwo nchí babhat nē yi. ⁵⁷ Etta mmu achi nēpém ke átō me, nē ēti yi ke nchí nēpém. Nkúbhé enyu eyo ke echi bē, mmū ane ányié me ābhák nēpém ēti ya. ⁵⁸ Né chi nenyié enen nēfú amfay nētwó fá amik. Népú mbō enen bachimbí bheka mányié nyaka, bágú. Mmū ane ányié nenyié enen ābhōŋ nēpém enen nēbhiki bhōŋ ngwenti.” ⁵⁹ Yesu arēm barak ane mpok yi áchí amem ekeré nēnikimħetí εne etok Kapēnaum átōj

bo.

Beyā bakonjō Yesu báchen yi, bárɔ

60 Bakonjō Yesu bághókó nókó kəpi ekən yi árèm, beyā bhap báré rəm bε, “Ané ndak atan acha, agha ákwày beka wu?” **61** Yesu árīnjí bέ baghəkó bhi mánywinti čti ndak anε. Abhép bə bε, “Bati ábέ bhe čti ndak anε ndémé? **62** Mbák mǎngó yε Mε Mmu mfú ntá Mandəm ndu nchí pətnsem amfay ndú nəbhuet anε mfú, bärəm bέ yi? **63** Efónjó Mandəm kε áchyē nepém. Mmu nkwá apu kə yěnyinj. Beyən ebhén ngátí bhe bétwə ne Efónjó Mandəm ne béchyē nepém. **64** Yε nə, mbək yəka bábhíkí noko.” Yesu arīnjí bo abhen bábhíkí noko yi te ndú nəbhōnet, ne arīnjí mmu anε ábhōnjó bəti yi. **65** Yesu arəm yε bε, “Eti yə ke ngátí bhé bε mmu apú kway bétwə ntá ya mbák Etá abhíkí chye yi mbi.”

66 Nəbho mpok yə, beyā bakonjō bhi báya mmuet ansəm, bó kəpere kojō yi. **67** Eká Yesu abhép baghəkó bhi batı byo ne apay bε, “Ná nε bhe, bárən nkwɔ?” **68** Símun Pítə akəməe yi bε, “Etá, ntá agha? Wə ke óbhōnjó beyən ebhén béchyē nepém εnεn nəbhíkí bhən ngwənti. **69** Sénoko ne sérinjí bε wə ke óchí Mmu Nyánjá anε Mandəm átó.” **70** Yesu akəməe bhó bε, “Pú njap be batı byo ne apay? Yε nə, mmú ywəka amət abhən εfónjó ebába.” **71** Yesu árèm nyaka nə čti Júda, mmə Símun Iskariət, mbənyunε Júda, mmu amət ndú nkwo baghəkó bhi batı byo ne apay, abhən nyaka nkaysi bəti yi.

¹ Barak ane áfúéré nökó, Yesu are kó mbăñ
ne mbañ, atú Gálili. Yi keyáñ békó atú Judéya
mbonyuné bo Judeya báyàñ nyaka mbi bewan
yi. ² Mpok yo, épä bo Israel ene bábhijí be Epa
Bétém * éròp kékwo. ³ Ekù bómáyi bárém ntá yi
be, “Fá fá, dák atú Judéya be bakonjo bhé mangó
ményinjí maknkay ebhen ókù. ⁴ Yé mmu apú
ku ményinjí maknkay bhésé bhésé mbák áyàñ bo
mándinjí yi. Téndu ókù ménýinjí maknkay, ku nökó
bhé kpoñoroj be mmik nkem ángó.” ⁵ Ke yé chi
bómáyi kenoko yí. ⁶ Yesu arém ntá yap be, “Mpok
aya abhíkí re kway, ke ntá yeka yéntikí mpok
akway. ⁷ Bö mmik bápú kwáy bëpap be. Bápap
me mbonyuné nchí rem be ménýinjí ebhen bó bákkù
bëbep. ⁸ Bé babhóy mändák ndü epa. Mpú róy.
Mpok aya abhíkí re kwáy.” ⁹ Yesu arém nò, aròp atú
Gálili.

Yesu yi be ménýinjí ebhen yi átòñ békú chi amfay

¹⁰ Ené bómáyi mänánj báró, bárójó Yerúsalém
ndü epa eyo, Yesu aròk aré nkwo. Ke aròk chi bhésé
bhésé, kerónj kpoñoroj. ¹¹ Bóbati bo Judeya báré
yan yi aré mändem nökó be, “Yi achí fá?” ¹² Bo
báré rem bëyá ménýinjí eti yi. Mbök mändem nökó
be, “Yi achi erítí mmu.” Báchák be, “Nsé, árwò bho
be máném ebhi!” ¹³ Yé nò, yé mmu amot kerem
enýinjí kpónjórónj eti yi, mbonyuné báchày nyaka
bóbati bhap.

¹⁴ Egháká nökó nenti epa, Yesu aròk amem
ekérákap Mandem abho bétém bo Eyen Mandem.

* ^{7:2} Epa Bétém: Chi épä ene bo Israel manyie ndü bétik mpok ane
báchòkó nyaka chi ndu bétém, mpok báfú Ijip bákò berón Kanán.

15 Bōbati bo Judeya bábhák maknkay ndū menyinj ebhen yi átòŋ mánđemē nökə bε, “Ná mmü-ne áré riŋi enyinj enyu ene, ené yi ábhíkí ghok ekáti?” **16** Yesu akemē bhə bε, “Menyinj ebhen mětòŋ bébhíkí fu ntá ya. Béfú chi ntá mmu ane átó me. **17** Yε agha ane ábhóŋjó ntí békə enyinj ene Mandem áyàŋ, áriŋi bε menyinj ebhen mětòŋ béfú chi ntá Mandem ne bε puyé membaŋ ke ntí bētaŋ bhə. **18** Mmu ane árém menyinj ndū bētaŋ εbhi, áyaŋ kēnókó eki yimbəŋ. Mmu ane áyàŋ bo mánchyé kēnókó chi ntá mmu ane átó yi, achí mmü tētēp, bapu apú ne yi. **19** Moses achyé nyaka bhe bəbhé, pú nō? Yε nō, yε mmu ywəka apú bhəré bhə. Ndaká yí báyáŋ bəway me?” **20** Beyă bo abhen báchí are bákémē yi bε, “Efónjó ebábu éssəŋjɔri wɔ! Agha áyàŋ bəway wɔ?” **21** Yesu akemē bhə bε, “Nku eriŋi maknkay émöt manyu áchok bhe. **22** Moses aghátí nyaka bhe bε mǎnsyébhé nöká bōbhëka. Yε nə, εbhé yɔ εbhíkí fu nyaka ntá Moses. Efú chí ntá bachiimbí abhëka. Ne bāšièp mmu ndū nywəbhé neywëmuet. **23** Bě bāsièp bo ndū nywəp neywëmuet bε báké kwən εbhé Moses. Bábenti ne me mbənyuné nkə mmü neme átāŋ ndū nywəbhé neywëmuet? **24** Báké kpót manyé mmu bəkoŋo menyinj ebhen bághó yi ákù. Bábhəŋ bəkpót manyé sayri bəkoŋo tētēp Mandem.”

Bo bare bhép mbák Yesu ke áchi Mpemē

25 Mbək bo Yerusalém báré rēm yε bε, “Pú mmü ré báyáŋ bəway ne? **26** Achí fá árém kəpi kpoŋoroŋ, ne bábhíkí rēm yēnyinj ntá yi. Ekway bəbhak bε bōbati báriŋi bε yí chí Mpemē Mandem afyé nyaka

bariep be ātò? ²⁷ Ke sériŋi εbhak ene mmū-ne áfú. Mpok Mpemē Mandem afyé nyaka bariep be ātò átwó, yé mmu apú riŋi nebhuet ane yi áfú.” ²⁸ Eká, ndu Yesu átòñ bho amem ekerákap Mandem, arem ne eyoŋ etanjataŋ be, “Bariŋi me, ne bariŋi εbhak ene mfú? Mbíkí twɔ ndū betan εbha. Mmū ane átò me achí mmū ttep. Babbíkí riŋi yi. ²⁹ Ndíŋi yi, mbənyunε mfú chí ntá yi, ne yi ke átò me.”

³⁰ Enyiŋ Yesu áréme éká báré yaŋ bekem yi, ke yé mmu abhíkí tók yi awɔ amuet, mbənyunε mpok ayi abhíkí re kway nyaka. ³¹ Beyá bo mánoko yi, mändemē nökó be, “Mbák Mpemē Mandem afyé nyaka bariep be ātò ántwó, chəŋ ankə menyinjí maknkay εbhən béká εbhən mmū-ne ákà?”

Bátó bo be mánkém Yesu

³² Bónkwɔ Fárisi bághókó nökó ndū bō εka yo bárèm beyá menyinjí eti Yesu, báchém ne bóbati bachiákap, bátó babhabherí abhen ekerákap be mankem yi. ³³ Yesu arem ye ntá yap be, “Mbəŋ bérpet bəbhak ne bhe ndū mómbiŋi mpok ke ndók ntá mmu ane átò me. ³⁴ Chəŋ mánjan me, ke bápú ghə me. Nebhuet ane mérəŋ bápú kwáy bétwɔ aré.” ³⁵ Bo Israel bábhó berem ne batí be, “Atí bérəŋ fá, ené sépú kway chəŋ begho yi? Atí berəŋ chi etókó mankó ené bō bhesé bátáká báróŋó aré ke? Ayàŋ berəŋ bétəŋ bo abhen bápú bo Israel aré ke? ³⁶ Yi be ‘Chəŋ sénjáŋ yi, ke sépú ghə, ne béká nebhuet ane yi árəŋ, sépú kway berəŋ aré. Nó be yi?’ ”

Manyiεp amen áchyè nepém

³⁷ Egháká nökó nywəbhé ngwenti εpa, nō chi, nywəp negho enen εpă εyo, Yesu afate arem ne eyoŋ

etanataŋ bε, “Mmū anε manyiep ákwak yi, ántwó ntá ya. † 38 Echí nkúbhé mbə εnyu básiŋí amεm Ekáti Mandem bε, ‘Mmū anε anókó mε, manyiep amεn áchyè nεpém ăfu yi anti ansep nəkə mbə nyén.’ ” 39 Yesu ărèm nyaka nə ăti Efónjó Bedyere ené bábhóŋjó bεchye ntá bo abhen mánóko yi. Bábhíkí re chye nyaka Efónjó Bedyere ntá bo abhen mánóko mbənyunε Mandem ábhíkí re sot nyaka Yesu amfay, ánchyé yi kənókó.

Bétáká békwen nentí bεyă bho ăti Yesu

40 Bo bághókó nəkó bεyəŋ εbhén Yesu árémié, mbək bo bábhó berem bε, “Né, chí ndemekεpínti Mandem anε ábhóŋjó nyaka bétwo.” 41 Báchák bε, “Chi Mpemē Mandem afyé nyaka bariεp bε ătò.” Ke abhénéfú bárem bε, “Yi abhəŋ bεfu chi atú Gálili ke? 42 Pú básiŋ amεm ekáti bε, Mpemē Mandem afyé nyaka bariεp bε ătò chi εbhárémo Mfə Debhít ne abhəŋ bεfu chi Bétləhem, etək nebhe Mfə Debhít?” 43 Ekú ákóré ne betaka békwen nentí nap ăti Yesu. 44 Mbək ayap báyəŋ nyaka békem yi ke yě mmu kətək yi awə amuet.

Bōbati bo Israel kεka ne Yesu

45 Babhabhəri abhen ekérákap Mandem bápét yε nsem ntá bōbati bachiākap ne bōnkwa Fárisi. Bōbati bábhép bhó bε, “Ndaká yí bábhíkí twə ne yi?” 46 Babhabhəri ekérákap bákémə bhə bε, “Yě mmu abhíkí re rəm menyü menyinε εbhən mmū wu árèm!” 47 Bōnkwa Fárisi bákémə bhə bε, “Arwə be

† 7:37 Mpok εpă yo, bo Israel bátik nəkə nyaka ndu Mandem áchyé bhə manyiep amεn áfú chi ndǔ setárébhé, mpok bákò amεm baso.

nkwɔ bāgúré εbhí? ⁴⁸ Bāgho yě mǔnti εtək amət anókó yi? Bāgho yě mǔnkwɔ Fárisi anókó yi? ⁴⁹ Ndiere ndéndemebho abhen, bábhíkí riŋi bεbhé Moses ke mánoko yi. Ntá Mandəm, bɔ mankəm bábəp!” ⁵⁰ Nikdéməs, mmü wap amət ane ánáŋ áróŋjó nyaka ntá Yesu abhəp bhə bε, ⁵¹ “Εbhé εyεsε ēká bε mánchyé mmu ntəmsi εnε bábhíkí re taŋ yi, mändiŋi sayri sayri εnyiŋ εnε yi áku?” ⁵² Bákémə yi bε, “Wə nkwó očhí mmü Gálili? Yihí Ékáti Mandəm, chəŋ ፍóngó bέ yě ndemekəp̄inti amət apú kway bεfu atú Gálili.” ⁵³ Yēntiki mmu áró yε, agure εket εyi. ‡

8

Ngəré ane bákémé ndū akwèn berwəp

¹ Yesu arək amfay Njiε Mənək Olif. ² Néyí nókó, apetnsem ekérakap Mandəm bëti bëti. Bō mankəm bárók ntá yi. Achəkɔ amik, abho bëtəŋ bhə εyəŋ Mandəm. ³ Batəŋ-εbhé Mandəm ne bónkwɔ Fárisi báyá ngəré ane bákémé ndū akwen berwəp, bátwó ne yi, bátəp bësí bō mankəm. ⁴ Bárém ntá Yesu bε, “Ntəŋ, bákém ngəré ndu ákwèn berwəp. ⁵ Ékáti bεbhé Moses éghàti bhəsε bε bábhəŋ bëtémti εnyü ngəré ne ne batay mángwáy. Ìrem bέ yí?” ⁶ Bárém nō ndu memə yi bε mámbóŋ mbi bεbhat ndak yi amət. Yesu atəp ntí amik, ansiŋi nökɔ εnyiŋ amik ne señoŋ awə. ⁷ Ndu bárəŋ ambi berem bε yi ánchyé bhə εyəŋ, anyabhe mmət téé, aghati bhə bε, “Mmü ywəka ane ábhíkí re kə bεbá ánjambi ámbwóp ntay

‡ ^{7:53} Ndu εyəŋjó Grik, ndón 53 ne ané (Jn 8.1) achəm ndu amət. Eti yəkε TEV (Today's English Version) afyé barónj εyo apay ndu (Jn 8.1).

antem yi.” ⁸ Apet atep ntí amík ánsinjí nókó enyinj amík ne senoŋ awo. ⁹ Bō bhó bághókó nókó enyinj ene Yesu árémé, bábhó berə amot amot, bəbho ne baseansi. Yesu arəp aywinti ne ngoré wu aré téé, besí bhi. ¹⁰ Yesu ayon amík arem ntá yi be, “Mma, bó báchí fá? Yě mmu abhíkí rem be mángwáy wo?” ¹¹ Akemē Yesu be, “Eta, yě amot.” Yesu arem be, “Mε nkwo mbíkí rem be mángwáy wo. Dók, ke óké pere ku bəbú”.

Yesu chi Erónjó mmik

¹² Yesu apet abho bégħati bho menyinj. Arem be, “Nchí erónjó ene échyè nepém. Mmu ane ábháré mmuet ne me, ábhən̄ bediéré ebhen békà bo mámbón nepém, ne apú ko amem ejuri.” * ¹³ Börkwá Fárisi bárem ye ntá yi be, “Wə mbən̄ órèm ēti mmuet ye. Enyinj ene órèm puyé ndak.” ¹⁴ Yesu akemē bhó be, “Yě émbak be nchí rem chi ēti mmuet eya, enyinj ene mérèm chí mbən̄ ndak, mbənyuné ndinjí ebhak ene mfú ne ebhak ene mérən̄. Ke bábhíkí riŋi ebhak ene mfú ne ebhak ane mérən̄. ¹⁵ Bāyinjí bho chí ne amík ke mǎmkpot manyé yap. Membən̄ mpú kpót manyé mmu. ¹⁶ Yě émbak chí bé métan̄ bhó, enyu ene métan̄ échí erírí mbənyuné puyé me awánti ke nchí tan̄ bo. Mε ne mmu ane átó me ke sérèm enyú mmu áchí. ¹⁷ Básinj ndü ekáti bəbhé eyeka be, batísie batí apay mánđem enyinj émot, nō chí enyinj ene bó báremé échí tetep. ¹⁸ Membən̄ nchí te ntísie bé enyinj ene mérèm chí mbən̄ ndak, ne Etaya mmu átó me átē

* **8:12** Yesu áyàn̄ nyaka bo mánđinjí be yi achi erónjó ene ékà bo mánđinjí tetep ane Mandem áyàn̄ bo mandinjí.

mε ntísie nkwó bε εnyiŋ εne mérèm echi tetepe.” 19 Bábhép yε yi bε, “Etayε achí fá?” Yesu akemē bho bε, “Bábhíkí riŋi me, ne yε Etaya, bábhíkí riŋi. Mbə báriŋi me, mbə báriŋi Etaya nkwɔ.” 20 Mpok Yesu átɔŋ bho amem ekerákap Mandem ke yi áréme bεyəŋ ebheen. Achí nyaka kékwoṭ ne bekubhé akap. Yε mmu ketək yí mbənyunε mpok yi abhíkí re kway nyaka.

Enyiŋ Yesu áréme čti εbhak εne yi afú

21 Yesu apet aghati bho bε, “Nchí rɔ bhe, bérɔŋ. Nnáŋ ndók, chəŋ mǎnjanj me. Ke bágu chəŋ ndǔ bεbá εbhéka. Bápú kwáy bétwɔ εbhak εne mérɔŋ.” 22 Bo Israel bábhó ye berem bε, “Yí bε ‘Nebhuet ane mérɔŋ, bápú kwáy bétwɔ are,’ áyanj beway mmuet ke?” 23 Yesu aghati bho bε, “Báchí bɔ mmik. Mfu chi amfay. Báchí bɔ mmik ne, mpú mmú mmik ne. 24 Čti yɔ ke ngáti be bέ chəŋ mǎngú ndǔ bεbá εbhéka. Chəŋ mǎngú ndǔ bεbá εbhéka mbák bábhíkí noko bέ nchí mmu ane nchí.” 25 Bábhép yi bε, “Wɔ ḡchí agha?” Yesu ákeme bho bε, “Nchí mmu ane ngáti bhe te nebhortet bε nchi. 26 Mbɔŋ bεyá bεbéptí menyiŋ εbhén mékawá berem čti yεka ne nsət betan be. Ke mpú kə nɔ, mbənyunε mmu ane átó me ábhuerε bariε ami, ne ndierε menyiŋ εbhén yi ágháti me ke nchí ghati bɔ mmik.” 27 Ene Yesu árèm nɔ, bó kejwimem bέ yi árèm chí čti Eta. 28 Eká Yesu aghati yε bho bε, “Mǎnáŋ mǎnjoŋ Me Mmu mfú ntá Mandem amfay, chəŋ mǎndiŋi bέ nchí mmu ane nchí, ne bέ mpú kə yεnyiŋ ndǔ betan εbha. Nchí rem chí εnyiŋ εne Eta ágháti me ndém. 29 Ne yí mmú átó me, achi ne me. Abhíkí rɔ me

mbak awanti mbonyune mékà chi mənyiŋ εbhən yi ákóŋjó.” ³⁰ Bεyə bó abhen bághókó bεyəŋ εbhən, mánóko yi.

Yesu ne Abraham

³¹ Yesu arəm ye ntá bo Israel abhen mánóko yi be, “Báchí bakonjо bha tεtεp mbák mǎndók ambi bεkonjо bεyəŋ εbhа, ³² nε chəŋ mǎndiŋi tεtεp ane Mandəm, nε tεtεp wu amfεrε be ndǔ kεsεm.”

³³ Bákéme yi be, “Séchí bεbhárébhə Abraham, nε yε mpok apú ane séchí basεm ntá mmu. Ndaká yí órèm bε chəŋ sémfú ndǔ kεsεm?”

³⁴ Yesu akεmε bhə be, “Tεtεtεp, yεntikí mmu ane ákù bεbá, achí nsemé-bεbə. ³⁵ Nseм apú bhak ndǔ nnεrékεt mpoknkεm. Mm̄o nnεrékεt kε ábhák arε mpoknkεm. ³⁶ Mbák yε mbɔŋj mmó amfεrε be ndǔ kεsεm, chəŋ mǎmbak ngǎngaj tεtεp. ³⁷ Ndíñjí bε báchí bεbhárébhə Abraham. Yε nό, bāyanj mbi bεway mε mbonyune εyŋj εya épú chwe amεm batι yεka. ³⁸ Nchí ghati bhe chí mənyiŋ εbhən ngό ntá Etaya, kε bákù chí mənyiŋ εbhən εtayεka ágháti bhe.”

³⁹ Bágháti Yesu be, “Etayεsε chi Abraham.” Yesu arəm be, “Mbə báchí bō Abraham tεtεp, mbá bákù mənyiŋ mbə Abraham ákù nyaka. ⁴⁰ Kε bāyanj mbi bεway mε, mε mmu ngátí bhe tεtεp ane ngókó ntá Mandəm. Abraham apú kú nyaka nό. ⁴¹ Bákù mənyiŋ mbə εtayεka.” Bágháti yi be, “Mandəm kε achi εtayεsε, sεpú bō-εnɔŋ.” ⁴² Yesu aghati bhə be, “Mbə Mandəm achi εtayεka, mbá bákòŋ mε, mbonyune mfú chí ntá Mandəm. Mbíkí twó chí ndǔ mmεet ya, yi kε átó mε. ⁴³ Ndaká yí bāpú jwimεm ndǔ mənyiŋ εbhən mérèm? Chi mbonyune bābhíkí bhəŋ ntí bεghok bεyəŋ εbhə.

44 Bě băchi bō etayeka Satan, nē băkəŋ békə chi mənyin̄ ebhən̄ etayeka áyāŋ mǎnkə. Achí ng-wayti bho te nəbhōnet. Abhíkí kəŋ tətəp Mandəm mbənyunə tətəp apu nē yi. Mpok yi ásə nsé, ákə chí enyin̄ ene ékó ndón̄ ámət nē epin̄ eyi, mbənyunə achi nsénsə, nē nsé enkəm éfū chí ntá yi. **45** Ke təndu měghāti bhe chí tətəp Mandəm, băpú noko enyin̄ ene měrèm. **46** Ntikí mmü ákwāy bətəŋ bē nkə bəbú? Měrèm chi tətəp, ndaká yí băpú noko mē? **47** Mmu ane Mandəm áchí etayi, ákəŋ bəghok eyəŋ eyi. Ntí ane băbhíkí kəŋ bəghok Eyəŋ Mandəm achí bē băpú bōbhi.”

Yesu achá Abraham

48 Bōbati bo Israél bákémē yi bē, “Sébhíkí kə nəfwəp berem bē ochí mmu Samária nē bē efónjó ebábə əsənjəri wə?” **49** Yesu akəmē bē, “Mbíkí bhəŋ efónjó ebábə. Měchyè Etaya kənókó, ke băchənti nnyén ena. **50** Mbíkí bhəre ntí bē bo mánchyé mē kənókó. Ke mmü achí ane áyāŋ bē bo mánchyé mē kənókó, nē yí ke ákway berem enyū mənyin̄ běbhōŋ̄ běbhak. **51** Tətəp, mmu ane ábhəre eyəŋ eya, apú gú wáwák.” **52** Bo Israél bhə bárəm bē, “Békón̄o bəyəŋ̄ ebhe, séghə nénə bē əbhəŋ̄ efónjó ebábə. Abraham agū nyaka, baremē kəpínti Mandəm mankəm bágú nkwo, ke wə, ɔrèm bē, ‘Mbák mmu ámbáré bəyəŋ̄ ebha apú gú wáwák.’ **53** Wə, ochá etayesə Abraham mmu ágú nyaka? Baremē kəpínti Mandəm nkwo bágú nyaka! ɔsət mməet ye mbə agha?” **54** Yesu akəmē bhə bē, “Mbák měchyè mməet eya kənókó, nō kənókó əka kəpú yěnyin̄. Etaya ke áchyè mē kənókó, nē nkúbhé yí ke

bärèm bε achi Mandem aywεka. ⁵⁵ Kε yεndu bärèm bε yi achi Mandem aywεka, bābhíkí riŋi yi, mε kε ndíŋi yi. Mbə ndem bε mbíkí riŋi yi, mbə nchí se chi nse mbə běka. Ndíŋi yi ne nchí bhue re εyəŋ εyi. ⁵⁶ Chi-mbi ywεka Abraham, ḁndəŋ nyaka ne maŋák bēgho nywəp ntewə ena. Aghó nō, ntí néri yi aməm.” ⁵⁷ Bōbati bo Israel bhə bárəm yε ntá yi bε, “Obhíkí re ghaka yε mamié bəsa bəpay nsəm byo, obhé ɔnáŋ ɔgho Abraham-ε?” ⁵⁸ Yesu aghati bhə bε, “Tetētep, Abraham ápere bhák, Me Nchí.” † ⁵⁹ Ekə bábhō bəbwəpti batay bətəmti yi ne yó mángwáy, kε Yesu abhəsε, te áfú aməm εkerákap Mandem.

9

Yesu akə nnémámik aghó mbəŋ

¹ Ené Yesu áfət̄ árəŋ, aghó mmú anε achi nnémámik te ndü nəbhe eni. ² Bakonjø bhi bábhép yi bε, “Ntəŋ, bəbá agha bəkə amík mmú ne ánémé? Ebhi yimbəŋ, kε εbhən chi ne nnə?”

³ Yesu akəmε bhə bε, “Puyε chi bε mmú-ne akə bəbá, ne puyε chí bε etayi ne máyi bəkə bəbá. Amík ánémé yi chi bε εyə énkwak bo mángə εnyü εnyiŋi maknkay ene Mandem aywinti ákway bəkə.”

⁴ Səbhəŋ bəkə betik εbhən mmu anε átō me ndü mpok anε beti bābhíkí re twə. Beti bətwə, ne ménáŋ méntwə, yε mmu apú pεre kway bəkə betik.

⁵ Mpoknkem anε nchí fá amík, nchí erónjó ntá bō mmík.”

† **8:58** Me Nchí: Chí nnyén enen Mandem, nkúbhé mbə εnyü yi ághatí nyaka Moses (Esədəs 3.14).

6 Arémé nökó nə, apá batié amík, anywəbhəri ntəp ne sənəŋ awə ndü nebħəet ane yi apá batié, asət ntəp wu achəri yi amík **7** aghati yi bε, “Dók ndü ēntiħnyén Sílom, sō besí aré.” Sílom chi “Bátó”. Mmu wu arək, aso besí are ne mpok ápətnsem are ghó mbaŋ. **8** Bakokosi bhi ne bő mankem abħen báriñi nyaka yi mbə nnijí meniñi, bábho berem bε, “Pú mmú nyaka áchòkə anijí nəkə meniñi ne?” **9** Mbək bho báré rem bε, “Chí yi.” Báchák bε, “Ae, ke achí mbə yi,” ke yimbəj arem bε, “Chí me.” **10** Bábħep yi bε, “Efákári ná ke əbħo begħo mbaŋ?” **11** Akemə bhə bε, “Mmu ane áká nnyén bε Yesu ke ányóbhérí ntəp, asət, achəri me amík, arem bε ndók ndü ēntiħnyén Sílom nsó besí are. Ndək aré nso besí, mbo begħo mbaŋ.” **12** Bábħep yi bε, “Mmū-ré achí fá?” Akemə bhə bε, “Mbíkí riñi.”

Báre bhəp enyu efákári ke nnémámik abħo begħo mbaŋ

13 Básət nnémámik ane Yesu áká yi ághò mbaŋ bárók ntá bónkwə Fárisi. **14** Ndü nywəbhé neywémħet bo Israél ke Yesu ányóbhérí nyaka ntəp awati yi amík, amík anenə yi. **15** Bónkwə Fárisi bápet bábħep yi enyu efákari ke yi ághò mbaŋ. Aghati bhə bε, “Awáti ntəp me amík, nsó nökó besí, mbo begħo mbaŋ.” **16** Mbək bónkwə Fárisi bhə bárəm bε, “Mmū ane akə enyij ene abħikkí fu chi ntá Mandem mbənyunə apú nokó nywəbhé neywémħet enesə.” Ke bachak báré rem bε, “Ná mmu bəbá ákway békə menyü menyiñi maknkay eħħen?” Akorə akwən nentí enap. **17** Bónkwə Fárisi

bápet bábhép nnémámík ane Yesu áku yi ághò mbaŋ be, “Wō bē mmu wu ke ákú óghò mbaŋ, okáysi be yi achi agha?” Akemé bhō be, “Chí ndemekepinti Mandem.”

¹⁸ Bōbati bo Israel kénokó be amík anaŋ anemé nyaka yi ke apet abho begho mbaŋ, kpaté mpok bábhíñi máyi ne etayi, ¹⁹ bábhép bhō be, “Mmō ywēka ne, bárèm bē amík anemé yi tēndu nebhe eni? Efakari ná ke yi ághò mbaŋ néne?” ²⁰ Nnō ne chi bákemé be, “Séríñi bē ne chi mmó ywesé, ne bē amík anemé yi tēndu nebhe eni. ²¹ Ke sébhíkí riñi enyu éfákári ke yi ághò mbaŋ néne. Ne sébhíkí riñi mmū ane anené yi amík. Bép ká yi. Apú chí mandú mmó. Chəŋ yímboŋ angati bhe.” ²² Chi ne nnō bákemé enyu eyo mbonyuné báchày nyaka bōbati bo Israel ne ntí be báká nyaka eyoŋ émot be mbák mmu ándem be Yesu chi Mpemé Mandem afyé nyaka barięp be ätō, bábök yi ndü ekeré neničimuetí eyap. ²³ Eká ye chi ne nnō bárèm chi be, “Apú mandú mmó. Bép ká yímboŋ angati bhe.”

²⁴ Ndəŋ ené éjwí ɛpay, bábhíñi nnémámík ane Yesu áku yi ághò mbaŋ, baghati yi be, “Dém tēter aywe besí Mandem. Séríñi be mmū ane órèm nō be anéné wō amík chi mmū bəbá.” ²⁵ Akemé bhō be, “Ke chí mmū bəbá ke puyé mmū bəbá-a, mbíkí riñi. Ené ndíñi chí be nchí nyaka nnémámík, ke néne nchí ghō mbaŋ.” ²⁶ Bábhép yi be, “Akú yi ntá ye? Ná yi ákú ke ɔghō mbaŋ?” ²⁷ Akemé bhō be, “Nnáŋ ngáti bhe, ke bábhíkí noko, ndaká yí bápet bábhép me? Bě nkwó báyàŋ bəbhak bakonjo bhi?” ²⁸ Bábhó besokoti yi mándemé nəkə be, “Wō ke óchí

nkoṇo ywi, bese séchí chí bakoṇo Moses. ²⁹ Sériñi bé Mandem arem nyaka kəpi ne Moses, ke mmuñe, sébhíkí riñi εbhak ene yi áfú.” ³⁰ Akemē bhō bε, “Echí me nəpəp tontó bε bábhíkí riñi εbhak ene yi áfú, yéndu yi ánéné me amík! ³¹ Sériñi bε Mandem apu ghok bō bεbá. Aghok chi mmu ane áchyè yi kənókó, ankə nəkə menyin εbhən yi Mandem áyàŋ. ³² Tε mmik ábhó, sébhíkí re ghók bε mmu akə amík ánéné mmu ane bábhé yi amík néménémé. ³³ Mbə mmu ne abhíkí fú chi ntá Mandem, mbə abhíkí kway békə ene enyiŋ.” ³⁴ Bákemē yi bε, “Kwáé, wə mmu bábhé ndú bεbá, óyàŋ bətəŋ bhəse?” Bapuri yi bátén nəfi bε ámfú ekət nənikímət εyap.

Bo abhən bábhíkí noko, bachi manémámik

³⁵ Yesu aghók bε bábók mmu ane yi ákə amík ánéné baten nəfi. Abho bεyaŋ yi. Aghó nəkə yi, abhép yi bε, “Onókó Mmu ane áfú ntá Mandem?” ³⁶ Yi akemē Yesu bε, “Eta, mmu wu chi agha? Ghatí mε, bε nnókó yi.” ³⁷ Yesu aghati yi bε, “Onáŋ ḡghɔ yi, ne yí ke árəm kəpi ne wə nénə.” ³⁸ Mmū wu arem bε, “Acha, nnókó.” Akwén Yesu bəkak, abho bέchye yi kənókó. ³⁹ Yesu arem bε, “Ntwə fá amík bε mámkpót manyé bho. Ntwə bε bo abhən bachi amík néménémé mangə mbaŋ, ne bε amík ánémé abhən bághò mbaŋ.” ⁴⁰ Mbək bənkwo Fárisi abhən bachi nyaka kəkwət bághókó nókó enyiŋ ene yi áréémé, bábhép yi bε, “Trəm nə chi bε bese nkwo séchí amík néménémé ke?” ⁴¹ Yesu akemē bhō bε, “Mbə báchí amík néménémé mbə bεbá bέpú ne bhe. Ke təndu bárəm bε bághò mbaŋ, bεbá εbhəka bərəp ne bhe.”

10

Yesu atém nekay čti mbabheri bághóηjomén ane tetep

¹ Yesu arem be, “Tetētep, mmü ane ápú fuet ndü nnyübha ánhwe ndü nkwo bághóηjomén, ke čko chí ebhak échák anchwe amem, chí ngép. Mbák épú no, chí ngébhé ntantaŋ. ² Ke ane áfuet ndü nyübha, chí mbabheri bághóηjomén. ³ Mbabheri nnyübha, ánene nyübha ntá yi. Bághóηjomén áriŋi eyen̄ eyi. Abhiŋi yó ndü manyén ayap, ansat yó amfu ne yo. ⁴ Ne ánajj ántén yó ankem nefi, ārón ambi, yó ánkono noko ansem, mbonyune áriŋi eyen̄ eyi. ⁵ Apú koŋo kenkš mmu. Abue yi buɛ, mbonyune ábhíkí riŋi eyen̄ eyi.” ⁶ Yesu atém bo Israel nekay enen̄, ke bó kejwimem ndü ntí nekay.

Yesu ke áchi Erítí Mbabheri bághóηjomén

⁷ Ek, Yesu apet aghati bhø be, “Tetētep, me ke nchí nyübha bághóηjomén. ⁸ Bø mankem abhen bayambi bátwø ke mëtwø, chí baghép ne baghép bataŋ bataŋ. Baghóηjomén ábhíkí ghók bhø. ⁹ Me ke nchí mbinywøp. Mmu ane áfuet ntá ya ke anchwe, enyin̄ épú tøk yi. Achwè, amfú mbø enyú yi ákónjá, ambónj yëntikí enyin̄ ene yi áyàn. ¹⁰ Ngép átwø chí bégħep aghép, bewáy, ne béchóñti. Ntwø bø bo mámbónj nepém ne bø mámbónj no nénjwi pøot ne afók ankem.

¹¹ “Me ke nchí erítí mbabheri bághóηjomén. Erítí mbabheri bághóηjomén áchyè nepém eni čti bághóηjomén ayi. ¹² Mmü ane básré ndü betik be ámbábhérí nökó bághóηjomén ené yi ápú mbabheri bághóηjomén ne yo apu ayi, ághø nkwo ndu átwø

andə bághóηjomén ambəé, nkwo ankém mbək, ne antak achak. ¹³ Abəé mbənyunə achí chí mǔbetik, ne ápú fyé ntí ne bághóηjomén. ¹⁴ Mmə ke nchí erítí Mbabheri bághóηjomén. Ndíñí bághóηjomén aya, ne bághóηjomén aya áriñi me, ¹⁵ nkúbhé mbə enyú Etaya áriñi me, me ndíñí Etaya. Ne nchí chye nepém ene eti bághóηjomén. ¹⁶ Mbəj bághóηjomén áchák ané ápú ndū nkwo bághóηjomén ane. Mbəj bésot yó nkwo, ntwó ne yo, bé ánchem mmuet ne anefú. Chəj ánkoño eyəj eya. Enku yó ankem ámbak ndū nkwo amət ané ábhónó mbabheri bághóηjomén amət. ¹⁷ Etaya akəj me mbənyunə nchí chye nepém ena be mpət mbəj nə. ¹⁸ Yé mmu apú ane ásət nepém ena ntá ya. Membəj ke nchí chye nepém ena. Mbəj bətaŋ bəchye nə, ne mbəj bətaŋ bəpét bəbhəj nə. Enə, chí enyin ené Etaya ághátí me nkə.”

¹⁹ Beýəj ebhen békə ákore ápet ákwén nənti bo Israél. ²⁰ Beýəj bhap báré rem be, “Efónjó ebábu éssəñjori yi! Abhokori! Ndaká yí băté, bághòk enyin yi árəm?” ²¹ Ke báchák báré rem chi be, “Puyé menyiñ ebhen mmu ane efónjó ebábu éssəñjori yi akwáy berem ne. Efónjó ebábu ékwày békə nnémámík ángó mbañ-á?”

Bo Israél bábyak Yesu

²² Mpok aghaka ane bo Israél mányie epa ene bátik ndu mánikímuet báfyé ekérákap ene Yerúsalem awo Mandem. ²³ Mbañ are kwən, Yesu arək ekérákap Mandem, are kə ndu móket mambarenkók ane bábhìñi bé móket mambarenkók Sólomon. ²⁴ Bo Israél bárók, bákáp yi, bábhó bəbhəp yi be, “Chəj óndo sénoj entat ná

ke óngati bh̄es̄e mbák w̄o ke óchí Mp̄em̄e Mand̄em afyé nyaka bariēp b̄e átò. Mbák w̄o ke óchí Mp̄em̄e, ghatí bh̄es̄e kponjorōn.” ²⁵ Yesu ak̄eme bh̄o b̄e, “Nnáñ ngáti bhe, ke bābhíkí noko. Béti᷑k eb̄hen m̄ékà nd̄u nnyén Etaya bétòñ be enyú mmu nchí. ²⁶ Yé n̄o, băpú noko mb̄onyuné băpú nd̄u nk̄wó bághóñomén aya. ²⁷ Bághóñomén aya ághòk eyəñ eya. Ndínjí yó, ne yo ákòñjo me. ²⁸ Ne nchí chye yó nepém enen neb̄hiki bh̄oñ ngwənti. Apú gú áném. Mmu apú ane ákwày b̄efere yó amóya. ²⁹ Etaya mmu áchyé me yo, achá bo mank̄em. Ne mmu apú kwáy b̄efere yo ndu amo yi. ³⁰ Me ne Etaya séchí mmu amoat.”

³¹ Yesu áréme nókó n̄o, bo Israel bápet bábhō b̄ebwɔpti batay ndu b̄etem̄ti yi ne yó mángwáy. ³² Yesu ar̄em b̄e, “Nt̄oñ be b̄eyá berítí menyin̄ eb̄hen nk̄é nd̄u nnyén Etaya. Ndu menyin̄ eb̄hen menk̄em, ené ékú băyan̄ b̄eway me ne batay chí ené?” ³³ Bo Israel bákéme yi b̄e, “Sépú yan̄ b̄ewáy w̄o ne batay eti erítí enyin̄ ene óká, ke eti órèm b̄e óchí Mand̄em yéndu óchí nk̄wáñwañ.” ³⁴ Yesu ak̄eme bó b̄e, “Pú básiñ amem ekáti b̄ebhé eȳka b̄e Mand̄em ar̄em b̄e, ‘Me nd̄em b̄e băchí b̄emand̄em?’ ³⁵ Sérínjí b̄e enyin̄ Ekáti Mand̄em érèm épú kway b̄ewupsi enyu. Mbák Mand̄em abhiñi nyaka bo abhen bághòk eyəñ eyi b̄e b̄emand̄em, ³⁶ ná băkway berem̄ be mérèm b̄e nchí Mand̄em nd̄u ndémé be nchí Mm̄o Mand̄em, mmu yi áyábhé átó fá amik? ³⁷ Mbák mpú k̄u chi b̄etik Etaya, băké noko me. ³⁸ Ke mbák m̄ékà chí b̄etik Etaya, yéndu bābhíkí noko me, nokó ká enyin̄ ené b̄etik eb̄hen m̄ékà b̄éghàti bhe. Chəñ eyo énk̄wak măndiñi, ne mănjwim̄em b̄e Etaya achi

babhat nε mε, nε mε nchí babhat nε Etaya.” ³⁹ Bápēt babho bęyaŋ mbi ndu békem yi, afori bó amə arək ebhakayi.

⁴⁰ Apetnsem εbhě manyu Jódan, ndū nebhuet ane Jōn ájwiti nyaka bho, abhak aré. ⁴¹ Bęyă bo bárók ntá yi mándeme nökø bε, “Jōn ábhíkí kʉ yěnyinjí maknkay émot, ke yěntikí enyinj ene yi áréme eti mmü ane échí tetep.” ⁴² Bęyă bo mánoko Yesu ebhak eyo.

11

Newú Lásáres

¹ Mmü amət achi nyaka etok Bétani, ane áká nnyén bε Lásáres. Akwén neme. Bétani abhak etok ene María ne mómayi Matá báchòkø. ² María wu, ke áwati nyaka békak Yesu Acha ne bawerériep, are tese ne emenentí yi. Yi ke mómayi Lásáres akwene nyaka neme. ³ Eké bómäyi bátó eyo ntá Yesu Acha bε, “Acha, mmuerere ywe ane ókónjó áme.” ⁴ Yesu ághókó nökø ntó enen arem bε, “Neme enén népú nemé newú, nchí chí békʉ bo mángó betan Mandem. Nétwø chí bε némbák enyinj ené ékʉ bo mángó bε Mmø Mandem abhøj betan.”

⁵ Yesu akøj nyaka Matá ne bómäyi María ne Lásáres tontó. ⁶ Yε nø, mpok yi ághókó bε Lásáres áme, achækø ebhak ene yi achi ndū manywøp apay. ⁷ Manywøp yo apay áfúéré nökø, arem ntá bakonø bhi bε, “Sémpétnsem atú Judéya.” ⁸ Bakonø bhi bárem bε, “Ntøj, ébhíkí re tat ene bō batí Israél báyàn bétemi wø ne batay mángwáy, obhé špetnsem aré?” ⁹ Yesu akemø bhø bε, “Pú maŋøkó nywøp áchi byo ne apay bébhø beti bégháka

beku? Mmu ane ákò ne ngósí, apú chiñti nekwén mbənyuné äghò erónjó mmík. ¹⁰ Ke mmu ane ákò ne beti ächìñti ankwen mbənyuné mbañ apu gho.” ¹¹ Yesu átémé nökó nekay enen, aghati ye bhò bε, “Mmære ywese Lásáros akwen kенó, ke nchí røj méñéme yi ndü kенó.” ¹² Bakonjo bhi bárëm bε, “Acha, mbák äbhàrε kенó, chøj añeme, ambak sayri.” ¹³ Kенó eken Yesu áréme nyaka bε Lásáros äbhàrε këbhak chi newú ke bákáysi bε Yesu arem chi bε Lásáros ábhàrε kенó mbón. ¹⁴ Ëkú, ye Yesu aghati bhò kpoñorøj bε, “Lásáros agu, ¹⁵ ne éti yeka, mbøj mañák be mpú aré mbənyuné efakari chi bε be mänókó. Séndók séngó yi.” ¹⁶ Tømás ane bábhìñi bε Efák, arem ntá batí bakonjo Yesu abhénéfú bε, “Séndók ká nkwo bε Yε chí newú, séngú ne yi.”

Yesu ke ákà bawú mámpétnsem ndü nepém

¹⁷ Yesu ágháká nökó Bétani, aré, aghó bε mänáj bábhéme Lásáros kpát efuet manywøp anwi. ¹⁸ Béfu Bétani bégħáka Yerúsalem achi nyaka mbø nekð bøkilometra babay ne ebħok, ¹⁹ ne bεyá bo Israël bárók bewáka ne Matá ne María ndü newú mómayap. ²⁰ Matá ághókó nökó bε Yesu ätwà, afú, arék atemeri yi ené María áróbhé anywøp. ²¹ Matá ághó nökó Yesu, arem bε, “Acha, mbø ochí fá, mbø mómayabħik gu! ²² Ke ndíñi bε yε chí néne, yéntiki enyiñ ene óbhébhé Mandem ächyε.” ²³ Yesu aghati Matá bε, “Chøj mómaye ampétnsem ndü nepém.” ²⁴ Matá arem bε, “Ndíñi bε chøj ampétnsem ndü nepém ewak ene bawú mankem bápetnsem ndü nepém, ndü ngwenti mmík.” ²⁵ Yesu arem bε, “Mε ke nchí kù bawú mampétnsem ndü nepém, mámbak nepém. Mmu

anε ánókó mε, yε angú gú, chøŋ ampεt ambak nεpém. ²⁶ Nε yε agha anε áchí nεpém, anoko mε, apú gú wáwák. Matá, ɔnókó bεyøŋ εbhεn?” ²⁷ Matá akεmε bε, “Acha, nnókó. Nnókó bέ ɔchí Mpεmε Mandεm afyέ nyaka bariεp bε átò, Mmø Mandεm anε ábhόñjó nyaka bέtwø fá amik.”

Yesu are di kεbhø

²⁸ Matá árémé nókó nό, arøk abhiŋi mómayi María, aghati yí ndü εyu bε, “Ntøŋ atwø, nε ɔyáŋ bεghø wó.” ²⁹ María ághókó nókó nό, afate, áyák arøk ntá Yesu. ³⁰ Yesu abhíkí re ghaka nyaka εtøk, abhak chí ndü nebhøet anε Matá atemeri yi. ³¹ Bo Israεl abhøn báchí anywóp nε María báwaka nε yi, bághó nókó ndü yi afate áyák áfú nεfí, bákónø yi nε nkaysi bε ɔrøŋ ndü nnεm bεdi kεbhø are. ³² María arøk nebhøet anε Yesu achi. Neghó yí ághó Yesu, akwén yi bεkak abho bεrem bε, “Acha, mbø ɔchí fá, mbú mómayá abhíkí gú!” ³³ Yesu ághó nókó ndü María ádø nε bo Israεl abhøn bátwø bέwáka nε yi bádø nkwo, étøk yi te anti, ntínso nékém yi. ³⁴ Abhép bhø bε, “Bábhémé yi fá?” Bákemø yi bε, “Acha, twø ghó.” ³⁵ Yesu adi. ³⁶ Ekú bo Israεl bhø bábhó bεrem nε batø bε, “Akøŋ nyaka Lásárøs achá! Gho ndu áré di.” ³⁷ Ke mbøk εyap bárø rεm chi bε, “Yi mmu áká nnémámík ághø mbaŋ, apú kwáy nyaka bεkø bε Lásárøs áké gú?”

Yesu akø Lásárøs apεtnsεm ndü nεpém

³⁸ Epét εtøk Yesu tontó, afa, arøk ndü nnεm. Nnεm εnø nεbhak chi mbok anε achi ndü sεtárébhé. Mánan básøt nyaka ntay neghø bákuti nyūnεm. ³⁹ Yesu aghati yε bo abhøn bachi are bε,

“Biñirí ká ntay εnə feré.” Kε Matá, manɔ ngú arem bε, “Acha, εriεp éya chøŋ encha. ᘙkʉ manywøp anwi εchøŋ εnē bábhémé yi!” ⁴⁰ Yesu aghati Matá bε, “Matá, pú ngátí wó bε mbák ɔnókó, chøŋ óngó bεtaŋ Mandem?” ⁴¹ Bábíñiri ye ntay εnə báférε anyū nnem. Yesu ayon amík ayinjí mfay arem bε, “Eta, nkáká wó bέ ɔghok mε. ⁴² Ndíñi bέ ɔghok mε mpoknkem, ke ndem εnyiŋ εne chí ēti bo abhen bachi fá téé bέ máñkwáy menoko bε wó ke ɔtó mε fá amik.” ⁴³ Yesu áréme nökó nό, abik bε, “Lásáros, fú twó!” ⁴⁴ Lásáros mmu ane ánáñ ágú nyaka, afú ndú nnem, ne nden εne mánébhé yí amo ne bekak ne besí ke bábhémé yi. Yesu aghati bø bε, “Kañarí ká nden eyo yi amuet, bε yi ándók.”

*Böbati etøk bádεtε εyu bε mán̄gwáy Yesu
(Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)*

⁴⁵ Beyá bo Israél abhen bakonjø María bághó εnyiŋ εne Yesu áká, mánóko yi. ⁴⁶ Kε mbøk yap bafá bárók ntá bønkwo Fárisi bághati bhø εnyiŋ εne Yesu akʉ. ⁴⁷ Böbati bachiákap Mandem ne bønkwo Fárisi bábhíni bo ndú εchémé bøbati Israél. Báchémé nökó nebhæt amøt bárem bε, “Chøŋ sénkʉ ná? Mmú-ne ătøŋ beyá beriñi maknkay. ⁴⁸ Mbák séndó yi andøk ambi bækʉ menyiŋ εbhæn, chøŋ yëntíki mmu anoko yi. Ne mbák émfákári εnyu yø, bø Rom bátwó mánchønti εkerákap Mandem εyεsε ne etøk εyεsε.” * ⁴⁹ Kε mmú wap amøt ane áká nnyén bε Káyfas ane achí nyaka

* **11:48** Böbati etøk Israél bákáysi nyaka bε mbák mánđó bo mandøk ambø bækonjø Yesu bo bákway besøt yi mbø mmu ane átwó békérε etøk Israél anten bø Rom ne eyo énku bø Rom mántwo mangħæp nenu amem etøk εyap.

mǔngo bachiäkap Mandem ndū mmíé eno, arem ntá yap be, “Bābhíkí riñi yēnyin! ⁵⁰ Bābhíkí riñi be eri ntá yeka be mmu amot ángú éti bo mankem écha be etok enkem enem?” ⁵¹ Káyfas abhíkí rem nyaka no chi mbo enyin ene éfú ndū nkaysi yi. Mandem ke ákú nyaka be yi andem no mbo mǔngo bachiäkap ndū mmíé eno. Arem bē chon Yesu ángú éti bo Israel mankem. ⁵² Yesu abhíkí bhón nyaka bégú chí ndieré éti bo Israel. Abhón nyaka bégú éti bō Mandem abhen bátáká mmik nkem be mambak ndū nkwó amot. ⁵³ Bébhó ewak eyo, bōbati bo Israel báré yáñ mbi békaw Yesu.

⁵⁴ Yesu kēperé ko ye kpoñorōj atú etok bo Israel. Afa aré, arök atú etok ene echí kékwoñ ne baso, amem etok ene bábhíñi be Efraim, abhak are ne bakoñ bhi.

⁵⁵ Mpok menyie Epá Nekinji bo Israel aróp kékwoñ. Beyá bho báfa ndū bōbetok bhap bako, barök Yerúsalém ené mpok epá eyo ábhíkí re ghaka, ndu béká be mámbák pérpér besí Mandem mbo enyu bo Israel báká nöká nyaka. ⁵⁶ Bō bhó báyáñ nyaka Yesu, ne ndu báchémé amem ekérakap Mandem báré bhép batí be, “Bákáysí bē yí? Bákáysí bē apu twá ndū epá?” ⁵⁷ Bōbati bachiäkap ne bōnkwa Fárisi báchyé nyaka eyoñ be yé agha ane áriñi ebhak ene Yesu achi, ángatí bhó be mánkém yi.

12

*Ngöré amot awati Yesu ne bawerériep
(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)*

¹ Epá Nekinji éróbhé nöká manywóp atandat, Yesu afa arök Bétani. Bétani abhak etok Lásáros ane Yesu

akh yi apetnsem ndü nepém. ² Aré, báká yi nenyié béku. Matá ke áfuet nyaka nenyié. Lásáros abhak mmu amot ndü bo abhen bacheko mányie nenyié ne Yesu. ³ María asot esáyrí ékpémé bawerériep amen áyá nkáp apikiri bekak Yesu, antese nöko ne emenéntí yi. Eket enkem ejwi ne erití eriebhé bawere mo. ⁴ Júdas Iskariot, nkojo Yesu amot ane ábhójó nyaka beti yi arem be, ⁵ “Bákway mbu beti bawerériep amen anchye nkáp ané nkubetik ányie ndü mmié. Ndaká yí bábhíki tí mó mánsot nkáp mánchye ntá bachébhébho?” ⁶ Júdas abhiki rem nyaka enyu eyo chi be ágho báchébe bho ntínso. Arem no chi ndu ábhójó nyaka ntí ngép. Ne ndü nkwo bakono Yesu, yi ke áchí nyaka mbure nkáp, ne ásot nyaka aywi aré ansem ansem anyie nöko. ⁷ Yesu arem be, “Dö yí! Eri yi ambure bawet amen be ámbák ndü nywop enen bábhéme me. ⁸ Bachébhébho bachi ne bhe mpoknkem, ke mpú bhak ne bhe mpoknkem.”

Böbati etok báte eyu be mangway Lásáros

⁹ Beyä bo Israel bághókó nöko bé Yesu achi Bétani, bárók aree, puyë ndiere ndu bégho Yesu ke ndu bégho Lásáros nkwo mmü yi akh apetnsem ndü nepém. ¹⁰ Eká böbati bachiäkap Mandem báte eyu be mángwáy Lásáros nkwo. ¹¹ Báyan nyaka be mángwáy Lásáros nkwo mbonyune enyiñ ene efakari ne yi éká nyaka batí bo Israel bábuè bho, mánoko nöko Yesu.

Yesu achwe Yerúsalem mbo Acha

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

¹² Néyí nöko, beyä bo abhen bátwó ndü Epä Nekiní bághók bé Yesu átwó Yerúsalem. ¹³ Eká bo

babho békpóti béwōamáñ mandəkə nəkə bətəməri yi, mámbik mandəmə nəkə be, “Sémbítí Mandəm mfay! Mandəm ánjét mmu ane átwò ndū nnyén Acha! Sémbítí Mfə bo Israel!” ¹⁴ Yesu asət mómpənə batu, achəkə yó ansem nkúbhé mbə enyu básiñi amem Ekáti Mandəm be, ¹⁵ “Bō etək Síon, * báké cháy. Ghó ká, Mfə ywəka átwò, chákó, amfay mómpənə batu.” ¹⁶ Mpok ane barak ayə áfákári, bagħoġ Yesu kejwimem be mənyiñ ebhen básiñi ēti yi ke békfū nō tətəp. Ke mpok Yesu aperensem ndū nepém ne Mandəm asət yi amfay achye yi kənókó, bátiķ ye be básiñ nyaka mənyiñ ebħo ēti yi. Bátiķ nk̥wá enyú mənyiñ ebħo békfákári ntá yi. ¹⁷ Bo abħen bachi ne Yesu mpok yi ákà Lásáros afu ndū nnem báre għati bo enyíñ ene ēfákári mbə batísie Yesu. ¹⁸ Ntí ane beyā bo báròñ nyaka bęgħo Yesu chí be, bághok bé yi akħi eriñi maknkay eyo. ¹⁹ Börnkwə Fárisi bághá nökó ndū beyā bo báròñ ntá Yesu bábhoo ye berem ne bati be, “Séwày chí mmuett. Yíñi, mmik nkem arəbhə kojo chi yi.”

Mbək bō Grik nk̥wá báré yañ bęgħo Yesu

²⁰ Mbək bō Grik nk̥wá báħi nyaka ndū nk̥wá bho abħen báròñjó Yerúsalem bęchye bakak ntá Mandəm ndū mpok Əpä Nekinji. ²¹ Bō Grik bhə bárók ntá Fílip ane áfu nyaka Betsáida, atú Gálili barəm be, “Eta, séyàñ bęgħo Yesu.” ²² Fílip afa, arək aghati Andru. Bó bati apay bárók bagħati Yesu. ²³ Yesu akemm bħo be, “Mpok akway ane Mandəm ákà bo máncħyé Mmu ane áfu ntá yi

* **12:15** Yerúsalem achi ndū njie Síon. Efákári nyaka be nnyén Yerúsalem néchák chi “Síon”. “Bō Síon” chi “Bō Yerúsalem”.

kenókó. ²⁴ Tetētep, mbák bábhíkí pi nyésé nchwi amik némpó, nébhak chi nyésé nchwi nemot. Ke mbák mámpí nyésé nchwi amik némpo, nénchak, néchyé bęyä nchwi nkə. ²⁵ Mmu ane ákójó nepém eni, änem nō, ke mmu ane ápu re fye ntí ndü nepém eni enen fá amik apu ném nō, ábhəj nō kpát anchwe ndü nepém enen nebhíkí bhəj ngwenti. ²⁶ Mmu ane áká betok me, abhəj békónjo me. Ne nebhuet ane měbhák, aré kē nkəbetik awa ábhák nkwo. Mbák mmu ántók me, Etaya áku yi amboj kenókó.”

Yesu arem bę chəj mangwáy yi

²⁷ Yesu arem be, “Néné, ntí ena népú amem kpák. Chəj ndem be yi? Chəj ndem chí be ‘Eta, feré me ndü esənjəri ene étwò né ke?’ Wawák! Mbəj éti esənjəri ené ke ntwó fá amik! ²⁸ Eta, kə bo mánchyé nnyén ena kenókó.” Yesu áréme nöká nō, eyəj éfú amfay erem be, “Nnáj nkə nnyén ena némbój kenókó ne chəj mpet nkə nō.” ²⁹ Bęyä bo abhen bachi aré téé bághókó nöká eyəj eyə, bare rem be, “Nefan ke ásáy!” Báchák be, “Angel Mandem árem kepi ne yi.” ³⁰ Yesu aghati bhə be, “Eyəj ene étwó éti yeka. Ebhíkí twə éti ya. ³¹ Mpok akway ane Mandem átàn mmik ne, mpok ákway ane báfere mfə mmik ne ndü kefə eki. ³² Ne mǎnáj mamkpáj me amfay ndü ekotákáti, chəj nja bő mankem be mändó mmik mantwə ntá ya.” ³³ Yesu arem bęyəj ebhen ndu betəj enyū newú enen yi ábhójó bęgu. ³⁴ Bęyä bo abhen báchi are bárém be, “Ekáti Mandem éghati bhesə be, ‘Mpemē Mandem afyé nyaka barięp be átò apu gú. Ndaká yi órém be chəj mánsət mmu ane áfú ntá Mandem mango ndü

εkotákátí? Mmu anε áfú ntá Mandem chi agha?” ”
 35 Yesu aghati bhø bε, “Eróñjó ébhæt ne bhe ndu
 mómbiñjí mpok. Døk ye ka ambø bekø ndø mpok anε
 eróñjó ébhæt ne bhe, bε ejuri εke twø emføkøri bhe.
 Mmø anε ákø amεm ejuri, apú riñjí εbhak εnε yi
 árøj. 36 Síkí ká ntø ne mmø anε áchyε bødiérø nénε,
 ndø yi abhæt ne bhe, bε mambák bø bødyεrø.”

Bo Israel keka ne Yesu

Yesu áréémé nòkó nò, arøk abhesø εbhak εnε bo
 bápú kwáy bøghø yi. 37 Yëndu yi ákú bøyä menyinjí
 maknkay besí εbhap, bábhíkí noko yí. 38 εbhak
 enyu εyo bø εnyinj εnε ndemekepønti Aisaya áréémé
 tentep bø chøj émfakari, émfú tetep. Nø chí bε,
 “Eta Mandem, agha ánókó εnyinj εnε séghati bhø?
 Agha ághø betañ εbhø?” 39 Bøbhøn bábhíkí kwáy
 nyaka ménóko, nkúbhø mbø εnyu Aisaya apøt
 áréémé nyaka bε 40 “Mandem akø bø mambák amík
 némenémé, agwøt batø ayap, báchi mbø bo abhen
 bákutí amík
 bø báké ghø mbañ,
 ne bø batu yap áké ghók yënyinj,
 ne bø báké jwimem,
 mantwø ntá ya, mbú bhø.”

41 Aisaya arøm nyaka nø mbønyunø aghø nyaka
 kénókó Yesu, ne are rem øti yi. 42 Kø yëndu bøyä
 bo mánóko nyaka Yesu, bábhíkí rem kpoñjorøn bø
 mánóko, ndu báchayè bønkwo Fárisi, bø báké bøk
 bhø ndø økerø nénikímøet. 43 Bákøn kénókó øken
 bø mmøk báchyø bhø, øcha kénókó øken Mandem
 áchyø.

44 Yesu arem ne eyoŋ amfay bε, “Mmū ane ánókó mε, abhíkí noko chí mε, anókó mmu ane ato mε nkwo. **45** Ne mmū ane ághó mε, ághó mmu ane átó mε nkwo. **46** Ntwā fá amik mbə eróŋjó bέ yέ agha ane ánókó mε, áké rɔp amem ejuri. **47** Mmu ane ághókó eyoŋ eya ke yi kékə mbə enyú yí ághókó, mpú tánj yí. Mbíkí twə fá amik bétanj bo, ntwa chi bəpemē bho. **48** Enyiŋ échí εne étaŋ mmu ane ábyak mε, yi kenoŋkó eyoŋ eya. Chəŋ menyiŋ ebhen ndémé mentaŋ yi ndǔ nywəp εnen bátaŋ bo. **49** Ebhəŋ bəbhak enyu eyo mbənyunε menyiŋ ebhén ndémé, mbíkí rem chí ndǔ bətaŋ ebha. Étaya mmu átó mε ke ágháti mε enyiŋ εne mbóŋjó bérəm. **50** Ne ndíŋjí bέ eyoŋ eyi εne yí áchyé mbə ebhé étwə ne nepém εnen nebhiči bhoŋ ngwənti. Enyiŋ εne mérəm ye chí εnε Éta ágháti mε ndém.”

13

Yesu are so bekak bakoŋo bhi

1 የපා නේකිජී එපෙරේ ghaka, Yesu arinjí bε mpok akway ane yi árɔ mmik, ampētnsem ntá etayi. Ndǔ yi ákónj nyaka bōbhi fá amik, néne atónj bέ akonj bɔ acha. **2** Mpok Yesu áchókó, ányile nenyíe, běku ne baghókó bhi. Satan anáŋ achwe nyaka antí Júdas, mmɔ Símun Iskariot, ndu békə yi ántí Yesu. **3** Yesu arinjí bε etayi achye yi bətaŋ amfay menyiŋ menkem, ne bέ yí afú chí ntá Mandem ne ăpētnsem ntá Mandem. **4** Mpok báchókó menyiε nenyíe enə, Yesu afaté, afere éwet eyi amuet, asət tawáy atém ebho. **5** Asət ye manyiεp afyé ndǔ enyiŋ, abho beso bekak bakoŋo bhi, antese nökə ne tawáy ane yi átémé ebho. **6** Achwábhé nökə ntá Símun Píta, Píta

arem be, “Acha, ſyāñ beso bækak εbha?” ⁷ Yesu akemē yi be, “Néne, ὅbhíkí riñi ntí ane mĕkù εnyiñ ene mĕkù, ke ansempok chøñ ónjwimem.” ⁸ Píta arem be, “Óbhíkí bhøñ beso me bækak wáwák.” Yesu akemē yi be, “Mbák mbíkí so bækak εbhε, nɔ̄ mĕmay ne wɔ̄ sémay.” ⁹ Píta arem ntá Yesu be, “Acha, ūké so chi ndierε bækak εbha, sȭ amó ya ne ntí wa nkwo!” ¹⁰ Yesu aghati yi be, “Mmú ane ánáñ ásó mmuet, abhíkí pere bhøñ beso mmuet, εbhíkí fuet bækak εbhi, mbonyunε mmuet nkem achi pépér. Nε báchi pépér, ke puyé yéntíkí mmu ywεka.” ¹¹ Yesu anáñ arinjí nyaka mmu ane ábhónjó beti yi. Etí yo ke yi áréme bε, “Puyé be mankem ke báchi pépér.”

¹² Anáñá nöká bésó bækak εbhap, akemē nkú amuet, apetnsem, arøk, achøkø amik. Abhép bhø be, “Bájwímem ndú εnyiñ ene nkú ntá yεka? ¹³ Bābhíñi me be, ‘Ntøñ’ ne ‘Acha’ ne échí tetep. Nchí Ntøñ ne Acha ntá yεka. ¹⁴ Mbák me, Acha ne Ntøñ aywεka nsó bækak εbhεka, be nkwo bábhøñ beso bækak batí! ¹⁵ Ntøñ be chi εriñ be be nkwo mánká nöká mbø εnyü nkø. ¹⁶ Tetetep, mûbetok apú cha chibetok aywi, ne mûnto apú cha mmú ane átó yi. ¹⁷ Néne, báriñi menyiñ εbhεn. Chøñ endi ntá yεka εncha mbák bákù bhø. ¹⁸ Mpú rem chi eti yεka mankem, ndíñi bo abhen njábhé. εnyiñ ene Ekáti Mandem égháti bhøse ébhøñ bëfú kpojoroñ mbø εnyu basiñi be, ‘Ane ányié nenyié ne me äti chøñ me.’ ¹⁹ Nchí ghati bhe menyiñ εbhεn néne ndu bébhíkí re fakari, bé ménáñ mémfákári, mánókó be, ‘Nchí mmu nchí’ mpoknkem.’ ²⁰ Tetetep, “Mmú ane ásøt yé agha ane ntó sayri, ásøt me. Nε mmú ane ásóré

mé sayri, ásət mmü ane átó mε.”

*Yesu arəm bε chəŋ nkonoj ywi amət anti yi
(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)*

21 Yesu árému nákó menyinj ebhen, ntí néré sənjori yi aməm, arəm kpoŋoroŋ bε, “Tetetep, mmu ywəka amət áti chəŋ mε.” **22** Bakonjō bhi bábhó bəyinj batí, kerinjí mmu ane Yesu árému nə čti yi. **23** Nkonjō ane Yesu ákónjó tontó abhak chókó kekwət ne yi. **24** Símun Pítá amak yi ne awə arəm bε, “Ghati bhésé mmu ane órém nə čti yi.” **25** Nkonjō wu akokosi mmuet ne Yesu abhép yi bε, “Acha, chí agha?” **26** Yesu akemē yi bε, “Chí mmu ane mětap chəŋ bret ane aməm nchán nnok nchyé yí.” Yesu asət ye ekpəkó bret atap ndü nnok, achye Júdas, mmɔ̄ Símun Iskariot. **27** Nesət Júdas ásóré bret wu, Satan akó yi anti. Yesu aghati yi bε, “Jké chənti mpok bəkə enyiŋ ene óyàn bəkə.” **28** Bakonjō Yesu báhák kerinjí ntí ane Yesu áréme nə ntá Júdas. **29** Tendu Júdas ke ákem nyaka εbhă nkáp, mbək εyap báré kaysi bε Yesu ághàti yi chi bε ándók, ánkú menyinj ebhen bo básət menyie Epă Nekinj. Báhák bákáysi bε Yesu ato yi ándók ánchyé nkáp ntá bachébhébho. **30** Júdas ásóré nákó ekpəkó bret eyə, afú nefi témté. Ne beti bégá.

Ebhé εkə

31 Júdas áfú nákó, Yesu arəm bε, “Nénə, chəŋ bo mángó ndu báhye Mmu ane áfú ntá Mandəm kənoko, ne bəfuet ntá yi mángó ndu báhye Mandəm kənókó. **32** Mbák Mmu ane áfú ntá Mandəm ákə máchyé Mandəm kənókó, mbəŋj Mandəm ákə bo máchyé Mmu ane áfú ntá yi kənókó, ne chəŋ ankə nə témté. **33** Bəbha, mpú pəre

tat nē bhe. Chōŋ mǎnjáŋ mε, ke εnyiŋ εne ngátí nyaka bōbbati bo Israél, nchí ghati bhe néne bε, ‘Ebhak εnε měròŋ, bǎpú kwáy bétwə aré’. ³⁴ Nchí chye be εbhé ekə. Kōŋ ka batí mbənyu nkóŋ be. Enyu εyə kě bǎbháŋjó békōŋ batí. ³⁵ Mbák mǎnkóŋ batí, chōŋ énkə bō mankem mǎndiŋjí be bǎchí bakoŋo bha.”

*Yesu yi chōŋ Pita antaŋa yi
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)*

³⁶ Símun Pítá abhēp Yesu bε, “Acha, ɔròŋ fá?” Yesu akemε yi bε, “Ebhak εnε měròŋ, ɔpú kway bétwə aré néne, ke chōŋ ónkoŋo mε aré ansempok.” ³⁷ Pítá arem bε, “Acha, ndáká yí mpú kwáy békóŋo wə néne? Yě chí newú, nká bέgu čti ye.” ³⁸ Yesu arem ntá yi bε, “Óbhé yě chí newú ɔká bέgu čti ya? Tεtεtεp, nkók aperé kok nkúbhé bεti εbhēn, chōŋ óndem ndəŋ érát bε ɔbhíkí riŋjí mε.”

14

Yesu ke áchi mbi anε mmu ákòŋo ke angə Etá

¹ Yesu aghati baghókó bhi bε, “Báké rə batí ánsónjórí be amem. Síkí ká ntí ne Mandem, mǎnsíkí ntí ne menkwə. ² Eket Etaya εbhəŋ bεyǎ bōbεket. Mbə épú nə, mbə mbíkí ghati bhe bε nchí róŋ aré bétónji εbhak ntá yεka. ³ Ne nnáŋ, ndók, ngókó εbhak mburé, ntá yεka chōŋ mpεtnsem, nsət be, bέ nebhuet anε nchí, bě nkwa mambák are. ⁴ Bǎriŋjí mbi anε áròŋ ndǔ nebhuet anε měròŋ.” ⁵ Təmás arem ntá Yesu bε, “Acha, sεbhíkí riŋjí nebhuet anε áròŋ, ná sεkwáy bəriŋjí mbi?” ⁶ Yesu aghati yi bε, “Mε ke nchí mbi, mε ke nchí tεtεp, mε ke nchí

nepém. Yē mmu apu kway bétwō ntá Etaya ené ábhíkí fuet ntá ya. ⁷ Mbó báriñí mé tetep, mbú báriñí Etaya nkwó. Nebho néne, báriñí yí ne mánáy bághó yí.”

⁸ Filip arem be, “Acha, tón bhésé mbəŋ etayε. Enyiñ échák ene sényané épú.” ⁹ Yesu akemē yi be, “Filip, mpok ane nkem nchí ne bhe, yē nō, ábhíkí riñí me? Mmu ángó me nō agho Etaya nkwó. Ná órèm yε be, ‘Tón bhésé etayε?’ ¹⁰ Óbhíkí noko be nchí babhát ne Etaya ne Etaya achi babhat ne me? Menyiñ ebhen méghàti bhe, mpú kₙ nō chi ndú mmuet eya. Etaya mmu achí babhat ne me ákù betik ebhi. ¹¹ Nokó ka enyiñ ene ngátí bhe bέ nchí babhat ne Etaya ne Etaya achi babhat ne me. Mbák bápú kway menoko menyiñ ebhen mérèm, nokó ká éti menyiñ ebhen mékù.”

¹² Tetetep, “Mmu ane asíkí ntí ne me, ákway békₙ menyiñ ebhen mékù. Akwáy békₙ yē chí menyiñ ebhen béchá ebhen, mbonyunε mérjøy ntá Etaya. ¹³ Yéntiki enyiñ ene bábhébhé ndú nnyén ena, chøj nkₙ yó bέ bo mángó menyiñ ebhen mmó ákù ne mánchyε Etaya kénókó éti Móywi. ¹⁴ Yéntiki enyiñ ene bábhébhé ndú nnyén ena, chøj nkₙ yó nta yeka.”

Bariεp bεto Efónjó Bεdyε

¹⁵ Yesu apet aghati baghák bhi be, “Mbák bákøy me, büré ká eyəŋ ebha. ¹⁶ Mbák bákù nō, chøj nnik Etaya mmuet, ne yi anchye bhe Nkwak achak, yi ambák ne bhe mpoknkem. ¹⁷ Yí chí Efónjó ene ékₙ bo mándiñí barak ane tetep. Bō mmik bápú kway besot yi ne maŋák mbonyunε bápú kway begħo yi, ne bapu kway beriñi yí. Kε chøj māndiñi yi mbonyunε ábhák chøj ne bhe, ne amem bat i yeka.”

18 Yesu arək ambi berem bε, “Nnáŋ ndók, mpú rɔ mǎmbák mbɔ bɔberă. Chəŋ mpetnsem ntá yεka.

19 Mandú mpok, bɔ mmik bápú pεre ghó mε ke bāghó chəŋ mε. Ne təndu mpet nchi bhak chəŋ nəpém, chəŋ bě nkwa māmpet mǎmbak nəpém.

20 Ndú nywəp enə, chəŋ mǎndinjí bέ nchí babhat ne Etaya, ne bāchi babhat ne mε, ne nchí babhat ne bhe.

21 Mmu ane ághòk enyinj mérèm ánkʉ mbɔ enyu yi ághókó, yi ke áchí mmu ane ákójó mε. Ne Etaya akəŋ mmu ane akəŋ mε. Menkwó nchí kəŋ bε yi ántwó ntá yi, nkʉ yí ándinjí mε.”

22 Júdas, [ane áchí kékurí ne Júdas Iskariot] abhép Yesu bε, “Acha, ndaká yí ótwó chəŋ chi ntá yεse bakoŋo bhe békʉ séndinjí wɔ, kebhák bέ ſkʉ nə chi ntá bɔ mmik bachak?”

23 Yesu akəmε yi bε, “Mmu ane ákójó mε, ábhàrε eyəŋ εya. Etaya ákòn yi. Ne mε, ne Etaya séntwɔ senchəkɔ nε yi.

24 Mmú ane abhíkí kəŋ mε, apú bhəere eyəŋ εya. Menyiŋ εbhén bāghoko mε ntóŋjó, bébhíkí fu ntá ya. Béfu chi ntá Etaya mmu átó mε.

25 “Ngátí bhe menyinj εbhén εnε mbəét nε bhe.

26 Ke Etaya átò chəŋ Nkwak ndú nnyén ena. Yí wu chi Efónjó Bedyere. Anáŋ ántwó, chəŋ antəŋ be yéntiki enyinj, ankwak be māntik menyinj menkem εbhén ngáti bhe.

27 Nchí rɔ kpák ámbák nε bhe. Nchí chye bhe kpák ane áfù ntá ya. Puyε enyū mmik áchyè bho kpák kɛ mēchyε. Bákε rɔ batí ánsónjórí bhe amem, ne bákε rɔ becháy mémbak amem batí yεka.

28 Bāghok ndu ngátí bhe bε, ‘Méròŋ, ke chəŋ mpetnsem ntá yεká.’ Mbɔ bákòn mε mbʉ bābhəŋ maŋák bέ méròŋ ntá Etaya, mbənyunε Etaya acha mε.

29 Ngátí nō bhe menyinj εbhén nénε εnε bébhíkí

re fakari, ne ntí bε ménáŋ mémfákáří, mǎnókó.
30 Mpú pεrε ghati bhe bεyá mεnyiŋ mbənyunε mfo mmik átwò. Abhíkí bhøŋ bεtaŋ amfay ya. **31** Kε nchí k₄ chí mbø εnyü Etaya ághátí mε, bε bø mmik mándíŋí bε nkøŋ yi. Faté ká séndók.”

15

Yesuyi bε mmu ābhare mmuet ne yi ke anyu kεpεm

1 Yesu arεm bε, “Mε kε nchí mbøŋ nnérénøk, ne Etaya achi nkwaŋanki. * **2** Yéntíkí ntábhénøk awa ané ápú nyu kεpεm, Etaya ákpøt anguep. Ne ntábhénøk anε ányù kεpεm, ákpøti batap rørøt amfere bε wú ányù kεpεm ancha εnyu εsí. **3** Bεyøŋ εbhén ngátí bhe bék₄ báčhí pépér. **4** Bat yε ka mmuet ne mε mpoknkem, bε mεnkwø mbát mmuet ne bhe. Mbák ntabhénøk ápú babhát ndú εnøk, ápú nyu kεpεm. εnyu yø ke echi ne bhe. Mbák mmü abhíkí bhat mmuet ne mε, apú kwáy ménýú kεpεm. **5** Mε kε nchí nnérénøk. Báčhí batáp. Mmu anε achí babhat ne mε mpoknkem, mεnkwø mbak babhát ne yi, yí wu ke ányù bεyá kεpεm. Mbák mpú ne bhe, bápú kway bék₄ yεnyiŋ. **6** Mbák mmu apú babhát ne mε, ábhák mbø ntábhénøk ané bákþot báféré, ágú. Mányókóti ménýú batap ayø mámese ango, ánsøŋø. **7** Mbák mǎndøk ambí bεbhat mmuet ne mε, ne bεyøŋ εbha mémbak amεm batí yεka, nchí chye bhe yéntíkí εnyiŋ εnε babhεbhe mε. **8** Ndú mánýú bεyá kεpεm, bátaŋ bε báčhí bakoŋo bha, ne εyø ék₄ bo mánchyε Etaya kεnókó. **9** Mbø εnyu

* **15:1** Bεkonø εnyiŋ εnε Yesu árérmé, nkwaŋanki chi mmu anε ághoko εnøk bε ényú kεpεm sayri.

Etaya ákój me, nó ke nkójó bhe. Bat ka mmuet ne me bé ekoj eya émbák amem batí yeka mpoknkem.

10 Mbák mändök ambi bebhure eyej eya, mpú ro bekoj be nkúbhé mbø enyú nchí bhure Eyej Etaya ne yi akoj me mpoknkem.

11 Ngátí bhe menyin ebhen be manák ama ámbák ne bhe, ne be manák ameka anjwi pøet.

12 “Enyin ene nchí ghati bhe chi be mankój batí mbonyu nkój be.

13 Ekoj echak épú ené échá ene éká mmu ánchyé nepém eni eti mamuerere bhi.

14 Babbak mamuerere bha mbák bákù menyin ebhen ngátí bhe.

15 Mpú peré bhiñi be bé bøbetok, mbonyunen mmøbetok apu riñi nkaysi chi-betik ndú enyin ene yi ákù.

Mbínji bhe bé mamuerere bha mbonyunen ngátí bé menyin ebhen ngókó ntá Etaya menkem.

16 Babbíkí yap me, me ke njábhé bhe ntó bé mändök manyú kerpem, ne bé kerpem ekeka kembák mpoknkem.

Ka ka nó be Etaya ánchyé bhe yentiki enyin ene bábhébhe yi ndú nnyén ena.

17 Ené ke nchí ghati bhe be mánkój batí.”

Mpar ane bø mmik

18 Yesu arøk ambi berem be, “Mbák bø mmik bápap bhe, dinjí ká be báyambi bápap me.

19 Mbø báchi bø mmik, mbá mmik akoj be ne ntí be báchi bo bhi.

Ke ndú njábhé bhe mféré nénti bø mmik, eti yo kë bápábhé be.

20 Báké ghokontik enyin ené ngátí nyaka bhe be ‘Mmú betok apú cha chi-betok aywi.’

Mbák bø mmik báchyé me esøjøri, chøj mánchye be nkwo esøjøri.

Mbø bábhuré enyin ené ngátí bho, mbá chøj mámburé enyin ené be nkwo bághati bho.

21 Báchyè chøj be besøjøri ebhen

mēnkem̄ ēti bākoṇo mē, mbənyunē bábhíkí riṇi mmu ane átó mē fá amik. ²² Mbə mbíkí twó ngátí bhə mənyin̄, mbə bákwáy bətaṇa mm̄et bə bábhíkí kə bəbá. Ké nénə, bápu kway bətaṇa bə babhiki kə bəbá. ²³ Mmu ane ápábhé mē, apap Etaya nkwo. ²⁴ Mbə mbíkí kə mənyin̄ maknkay besí bhap ebhén yě mmu áchák ábhíkí re kə, mbə bákway bətaṇa mm̄et bə bábhíkí kə bəbá. Ké bághə mənyin̄ ebhén nká, yě nə bápáp mē, ne bápáp Etaya. ²⁵ Echi enyu eyo bé enyiñ ene Ekáti Mandem̄ éghàti bħesē emfu tətəp, nə chi bəyəñ ebhen bə ‘Bápáp mē ntí tí.’ ²⁶ Ké Nkwak ane mētò chəñ ntá yeka, ḥfū chi ntá Etaya. Chəñ yi angati bhe mənyin̄ ēti ya mbə ntisié awa. Yi chí Efónjó mmu ákə bo mandiñi mənyin̄ ebhen bəchi tətəp. ²⁷ Bě nkwo bāchí batisié bha mbənyunē bachí ne mē tēndu nəbhōnet.”

16

¹ Yesu arək ambī berem̄ bə, “Ngátí bhe mənyin̄ ebhen bē bāké kwən ansem̄. ² Chəñ māmbok bhé ndū bəkeré nənikim̄et ebhap. Mpok átwò ane yě agha ane áwày bhe, akaysi bē ákə chí enyiñ ene Mandem̄ áyàñ. ³ Báchyè chəñ be bəsəñjəri ebhen, mbənyunē bábhíkí riṇi Etaya ne bábhíkí riṇi mē. ⁴ Ké ngátí bhe mənyin̄ ebhen bē mpok anan̄ ánkawáy ane bə bēfákari, māntik bə nnáñ ngátí bhe.

Bətik ebhen Efónjó Bədyere

“Mbíkí ghati bhe mənyin̄ ebhen mpok bāhó bəkoṇo mē mbənyunē nchí nyaka ne bhe. ⁵ Ké nénə nchí pətnsem̄ ntá mmu ane átó mē, Yě nə, yě mmu ywəka abhíkí bħep mē bə, ‘Trəñ fá?’ ⁶ Batí ayeka

ájwí néne ne basémé mbənyunε ngátí bhe menyin̄ ebhen. ⁷ Yē ndu echí nō, nchí ghatí bhe enyin̄ ene echí tetep. Eri ntá yeka bé ndók mbənyunε mbák mbíkí rɔ̄j, Nkwak apú twó ntá yeka. Ké mbák ndók, chən̄ ntó yi ntá yeka. ⁸ Ne ánáj ántwó, chən̄ ankà bō mmik manḡo be báchí bō bəbú, manḡo be me nchí chak besí Mandem, ne manḡo be bəkwéné bəchi ne bhə ndú netan̄ ane bō bátāj me. ⁹ Akà bō manḡo be bachi bō bəbú mbənyunε bábhíkí noko me. ¹⁰ Akà bō manḡo be nchí chak besí Mandem mbənyunε méròj ntá Etaya ne băpú pere ghó chón̄ me. ¹¹ Akà manḡo be chən̄ mántanj bō bəbá ewak émot, tēndu Mandem átanj mfō mmik, afere yi ndú kefō eki.

¹² “Mbənj̄ beyā menyin̄ beghati bhe, ke mbák ngátí bhe bō menkem néne, băpú kway békwième. ¹³ Efónjó Bedyere ke ákà chən̄ bo mändin̄i tetep nkem ane áyin̄i Mandem. Anaj ántwó chən̄ ankà mändin̄i tetep nkem, mbənyunε ápú rem chi enyin̄ ene éfú yi anti. Ené yi aghoko ke árèm, ne chən̄ angati bhe menyin̄ ebhen bétwò ambi. ¹⁴ Chən̄ anchye me kénókó mbənyunε ásot chən̄ menyin̄ ebhen békwi ntá ya, angati bhe. ¹⁵ Yéntiki enyin̄ Etaya chi eya nkwo. Nō ke ngátí bhe bé yéntiki enyin̄ ene Efónjó Bedyere ághàti chən̄ bhe, ásot chi ntá ya.”

Chən̄ basémé ameka anjibhiri andəp chí mayák

¹⁶ Yesu arók ambi beghati baghökó bhi be, “Mandu mpok, băpú pere ghə me. Ké mandú mpok, chən̄ mampet manḡo me.” ¹⁷ Mbək baghökó bhi báré rem ne batí be, “Ené yi árèm nō chí yi. Yi bhe mandú mpok, sépú pere ghó yi, ne mandú mpok chən̄ sémpet séngó yi. Apet arem be chi mbənyunε yi árəj ntá etayi. Nō bé yi?” ¹⁸ Bápət

báré r̄em n̄e bat̄i b̄e, “Yi b̄e ‘Mandu mpok’, mandú mpok, n̄o b̄e yi?” Sébhíkí jwim̄em ndū enyiñ ene yi áremé. ¹⁹ Yesu ar̄iñi b̄e bagh̄okó bhi báyan̄ b̄ebhep yi enyiñ éti ndak ane. Ar̄em ȳe b̄e, “Ngátí bhe b̄e mandú mpok, b̄apú p̄ere ghó m̄e, k̄e mandú mpok ch̄oñ māmpet māngó m̄e. Yó k̄e ésoñjori n̄e bhe? ²⁰ Teteñep, ch̄oñ māndi babh̄es̄e ansep n̄ok̄ amík n̄e mámb̄oñ basémé, k̄e b̄o mm̄ik mámb̄oñ manják. Ch̄oñ māmb̄oñ basémé ke basémé am̄eka anjibhiri and̄ep chí manják. ²¹ Mpok nḡoré n̄e menie ándoñsi, ábhón̄ basémé anti mb̄onyun̄e mpok nebhe akway. K̄e ánañ ámbé, manják ábhák n̄e yi b̄e móñk̄ átwó fá amík. Enku anḡokontík b̄eb̄e nebhe. ²² Nó, k̄e échi n̄e be nkwó. Néne basémé ajwí be anti, k̄e ch̄oñ mp̄et ngó bhe, n̄e mpok ȳo ch̄oñ māmb̄oñ b̄eyá manják, n̄e ȳe mmú apu kway b̄efere mó amem bat̄i aȳeka. ²³ Ndū nyw̄op ena, b̄apú p̄ere bhép m̄e ȳenyiñ. Teteñep, mbák māmb̄ep Etaya ȳentíkí enyiñ ndū nnyén ena, áchyé bhe. ²⁴ Kpát̄e ech̄oñ, b̄abhiñi re bhép Etaya ȳenyiñ ndū nnyén ena. Bép ká, n̄e ch̄oñ anchyé be b̄e manják am̄eka anjwi p̄oñt.”

Yesu atan̄ achá mm̄ik

²⁵ Yesu ar̄ek amb̄i ber̄em b̄e, “Mpok ane nk̄em, ngátí bhe barak ane chí ndū bakay. K̄e mpok átwò ane mpú p̄ere ghati be menyiñ ndū bakay. Mpok ȳo ánk̄wáy, ndəbh̄e ghati bhe menyiñ éti Etaya chi kpoñoroñ. ²⁶ Mpok ȳo, ch̄oñ māmb̄ep Etaya menyiñ ndū nnyén ena. Mbíkí r̄em b̄e ch̄oñ n̄ikm̄aet ntá yi be ánchyé bhe enyiñ. ²⁷ Mb̄oñ Eta ak̄oñ be mb̄onyun̄e b̄ak̄oñ m̄e, n̄e mānókó b̄e mfú chí ntá yi. ²⁸ Mfú chí ntá Eta k̄e nchí tw̄o fá amík. Néne, nchí r̄o mm̄ik, nchí p̄etnsem ntá Eta.”

29 Bagħoġ abhi barəm yε ntá yi bε, “Mhm! Néne ţrèm mənyiñ kponjoroñ ne séjwimem. Ċpú pere rem kεpi ndu bakay!” **30** Néne, sérinjí bε, ɔrīnjí yentiki enyiñ. Ċrīnjí yε chi mənyiñ ebhen bo bábhójó anti bəbhəp wə. Ene ēk u sénókó bέ ɔfu chí ntá Mandem. **31** Yesu akemē bhə bε, “Mǎnókó nénē? **32** Mpok ātwə, tetepr anáj atwə, ane bătaka chən yentiki mmu andək eyi ebhak mǎndə me awanti. Kε sayri sayri, mpú me awanti mbonyune, Eta achi ne me. **33** Ngátí bhe mənyiñ ebhen be mǎmbát mmuet ne me mǎmbójó kpák amem batı ayeka. Chən mǎmbəj bəsənjəri fá amik, kε bón ká nətañánti, nnáj mfókkorí mmik.”

17

Yesu are n̄ikmuet ēti bakonjo bhi

1 Yesu ánájá nókó berem mənyiñ ebhen, ayon amik ayinjí mfay, arem bε, “Eta, mpok akway. Chié Móywé kəném be ēti ya bo mángó kəném eke. **2** Wə kε óchyé mé bətañ amfay bō mankəm bέ nk u mankəm abhen óchē me mambəj nəpém enen nebħiki bhən ngwenti. **3** Ne nəpém enen nebħiki bhən ngwenti, chí bérinjí wə, wə mmu óchí Mandem tetepr ne achák apu ne bérinjí Yesu Kristo mmu ótó. **4** Nku bo mángó kəném eke ndu nnájá bətik ebhen óchyé me. **5** Eta, nénē sot me mbak ne wə, ónchyé me kəném bəsi ebhe, nkúbhé kəném eken mbójó nyaka ne wə kε ḥgħoko mmik.

6 “Nku bo māndiñjó wə, bo abhen óyábhé fá amik óchyé me. Báchí bō bhə, ne wə kε óchyé me bhə. Bábháré eyən eyə. **7** Néne báriñi bε yentiki enyiñ ene mbójó, éfū chí ntá ye. **8** Ngátí bhə mənyiñ

εbhēn óchyé mε bε ngati bhə. Báká nε mε, nε báriŋi yε tεtεp bε mfū chí ntá yε. Mánoko nkwo bε wə ke ótó mε. ⁹ Nchí nikmæt čti yap. Mpú nikmæt čti mmik nkem. Nchí nikmæt chi čti bo abhen óchyé mε mbənyunε bō báchí bō bhε. ¹⁰ Bóbhā mankem chí abhe, nε abhe chí abha. Nε bō kε nεpém εnap nékù bo mángó kεnókó eka. ¹¹ Néne, mpεt mpú fá amik, ke bō bábhæt are. Nchí twə ntá yε. Éta! Wəmbəj mmú óchí Nyáñá, kém bō nε bεtaŋ εbhε, bεtaŋ εbhēn óchyé mε bε mambak mbə mmu amot, nkúbhé mbə εnyü wə nε mε sechi mmu amot. ¹² Mpok nchí nε bhə, nkem bə sayri nε bεtaŋ εbhēn bέchí ndú nnyén εna, nnyén εnen óchyé mε. Nkem bō, nε yε mmu wap amot abhíkí nεm εbhí, εbhíkí fæt chí anε ábháñjó nyaka ménem, bέ εnyin εne básiŋi émfú tεtεp. ¹³ Néne, nchí twə ntá yε, nε nchí rem menyin εbhēn ndú mpok mbæt fá amik, bέ maŋák ama ámbák nε bhə. ¹⁴ Ngátí bhə menyin εbhēn óchyé mε ngati bhə. Etí yɔ, mmik apap bhə mbənyunε bápú bō mmik anε, nkúbhé mbə εnyü mpú mmú mmik. ¹⁵ Mpú nikmæt bέ ómféré bhə fá amik, ke chí bέ ónkém bō bε mbámbæ áké kε bhə yényn. ¹⁶ Bápú bō mmik nkúbhé mbə εnyü mpú mmú mmik. ¹⁷ Sot tεtεp kε bō mámbák nyáñá. Eyən εye echi tεtεp. ¹⁸ Nkúbhé mbə εnyü ótó mε fá amik, nό kε nchí to bhə amik. ¹⁹ Nε čti yap, nchyé mmæt ntá yε bεbhak nyáñá bέ bō nkwo mankway bεbhak nyáñá tεtεp.

²⁰ “Mpú nikmæt chi čti bakonjø abhen bóbhə, ke čti bo abhen bághøk menyin εbhēn bə bátøj, mánsikinti nε mε nkwo. ²¹ Nchí nikmæt bέ bō mankem mámbák mbə mmu amot. Etaya,

měníkmuet be nkúbhé mbø enyü óbháré mmuet ne me ne mbát mmuet ne wø, bó nkwø mámbát mmuet ne bhesé bé mmik ánkwáy ménóko be wø ke ótó me tetep. ²² Nchyé bhó nkúbhé betaŋ ebhen óchyé me, bé bó mámbák mmu amət, nkúbhé mbø enyü wø ne me sechi. ²³ Chøj mbak ne bhø nkúbhé mbø enyü óchí ne me, be sayri sayri, mándøp chi mmu amət, bé mmik ankway berinjí be wø ke ótó me, ne bé økøj bó mbønyu ókøj me. ²⁴ Eta, měyáŋ be bó nkwø, bø óchyé me mámbák ne me ndü nebhuet ane menchí, bé mángó kенókó eken óchyé me mbønyunø økøj me te mpok óbhíkí re ghoko mmik. ²⁵ Eta, wø mmu óchí chak, bø mmik bábhíkí riŋjí wø, ke ndíŋjí wø, ne nkwø wa ane báriŋjí bé wø ke ótó me. ²⁶ Nku bó mándíŋjí wø, ne chøj ndøk ambi bækø no, be bø mankøj batí nkúbhé mbønyu ókøj me, ne be mémbák amem batí ayap.”

18

*Bákém Yesu
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)*

¹ Yesu ánánjá nóká meníkmuet enyu eyø, afa ne baghøkó bhi, bákiŋjí mónyen ane bábhìŋjí be Kídrøn. Mónkí áchí nyaka are ane yí achwe amem ne baghøkó bhi. ² Júdas mmu átí yi ariŋjí nkwø ebhak eyø mbønyunø Yesu ne baghøkó bhi bátemeri nökø nyaka are. ³ Júdas asøt eká batemé nenu ne mbøk babhabheri abhen ekerákap abhen bøbatí bachiäkap ne bønkwø Fárisi bátó. Bó mankem barøk are ne berýnjø ne menyiŋjí nenu amø. ⁴ Yesu ariŋjí yëntíkí enyin ené ébhóljø békákari ne yí. Afú ndü nkwø baghøkó bhi, atén mmuet ambi arem

be, “Agha băyāñ?” ⁵ Bákémę yi be, “Yesu mmu Násáret.” Yesu arem be, “Ghó mé ne.” Júdas mmu atí yi abhak aré téé ne bhə. ⁶ Mpok Yesu aghati bhə be, “Ghó mé ne”, bárók ne nsém ne nsém bákwénti amik. ⁷ Yesu apet abhép bhə be, “Aghă băyāñ?” Bárém be, “Yesu mmu Násáret.” ⁸ Yesu akemę bhə be, “Ngátí bhe be chi me. Mbák ye me ke băyāñ, dă ká bakojo bha abhen mandök.” ⁹ Arem nə, bé enyin ene yi áréme nyaka be, “Ndu bo abhen óchyé me mbíkí nem ye amot,” emfu tetep. ¹⁰ Símun Pítä mmu achi ne akparenja amæt, agwəp akparenja wu ndü kénkwóp, kpót atú nsém Műngo bachiäkap Mandem chwát agwəp amik. Nnyén nsém ere nébhak be Málkəs. ¹¹ Yesu aghati Pítä be, “Kemé akparenja ywe amem kénkwóp. Nké nyu nkóp esəñori ane Éta áchyé be me nyu ke?”

Básót Yesu bárók ntá Anas

¹² Mënti batemé nenu asöt eká batemé nenu eyi, bárók, bákém Yesu bágwót. Babhabheri ekérakap Mandem bábhák ne bhə. ¹³ Báyámbi bárók ntá Anas, chi ngoré Káyfas. Káyfas abhak műngo bachiäkap Mandem ndu mmië eno. ¹⁴ Yi ke áchyé nyaka manié ntá bo Israel be, “Eri be mmu amot ángú éti bo mankem.”

Pítä arem be abhíkí riñi Yesu

(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

¹⁵ Símun Pítä ne nkojo Yesu achák báré kojo Yesu. Ndü nkojo Yesu achák wu achí mmü ane műngo bachiäkap áriñi sayri, yí akojo Yesu kpát arók achwe amem senta műngo bachiäkap. ¹⁶ Pítä ate nefsí ndü nyü-ebhá. Eká nkojo achák wu, ane műngo bachiäkap áriñi apetnsém nefsí, arem kepí

nē ngəsōŋ ane áchí anyǔbhá. Asot yε Pítá áchhwé amem ne yi. ¹⁷ Ngəsōŋ wu nō ábhàbhéri nyǔ-εbhá abhép Pítá bε, “Pú wə nkwō očhí nkonō mmū-né?” Pítá akemē bε, “Mpú ne yi.” ¹⁸ Mbáép áchí nyaka mpok yo. Eká bakă betik abhen mǔngō bachiăkap nē babhabheri ekerákap báfyé ngo ndu nntó bakiri, bátē bághábheri mángwák nəkə ngó wu. Pítá nkwō arök ate ne bhə angwaka nəkə ngo.

*Mǔngō bachiăkap Mandəm are bhép Yesu
mənyiŋ*

(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

¹⁹ Mǔngō bachiăkap abhép Yesu čti bakonjō bhi ne čti mənyiŋ ebhen yi átəŋ bho. ²⁰ Yesu akemē yi bε, “Ndəm mənyiŋ kponjorō ntá bo mankəm. Ntəŋ bo amem bekeré nənikímæt ne amem ekerákap mpoknkəm ndū mbaŋ ene bo Israél báchém are. Mbíkí rem yenyiŋ bhésé bhésé.” ²¹ Ndak yi óbhép me mənyiŋ? Bép bo abhen bághókó mənyiŋ ebhen ndémé. Bép bō mángatí wə. Báriŋi mənyiŋ ebhen ndémé. ²² Yesu áréémé nəkó nō, mbabheri ekerákap amot ane áchí aré téé, adəp Yesu ne awó arem bε, “Kwáé, enyu eyo ke órəm kəpi ntá mǔngō bachiăkap Mandəm-ε?” ²³ Yesu akemē yi bε, “Mbák ndəm enyiŋ ene épú chak, ghatí me yo. Ke mbák ndəm enyiŋ ene echí chak, ɔdəp me ndáká yí?” ²⁴ Af᷑ ke Anas átó Yesu ne ngem amo ntá Káyfas, mǔngō bachiăkap.

Pítá apet rem be yi abhikí riŋi Yesu

(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

²⁵ Símun Pítá abhæt nyaka téé, angwaka nəkə ngo. Mbæk bo abhen bachi are bábhép yi bε, “Pú wə nkwō očhí nkonō ywi?” Pítá atanja, arem bε,

“Cháá, mpú ne yi” ²⁶ Mm̄š b̄etok am̄t ane m̄n̄go bachiäkap abhak aré. Atú mómayi k̄e Píta ákpóré nyaka. Yí wu abhép Píta be, “Pú nḡd̄ nyaka w̄ am̄m̄ móñk̄i ne yi?” ²⁷ Píta ap̄et ataña. Témté wu, nném nk̄ok akók k̄ökörök̄o.

*Bárók ntá Páilet ne Yesu
(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)*

²⁸ Básót ye Yesu ek̄et Káyfas betí beti bárók ndú senta góbhano ne yi. Góbhano abhak mm̄u Rom. Babhəñj̄ bo Israél kechwe ndu áchá góbhano. Ebhé yap érèm nyaka b̄é mbák mmu Israél ánchwé ek̄et mmu ane ápú mmu Israél, apú bhák pépép besí Mandem. Ndu báyān̄ nyaka menyie Ep̄á Neñin̄j̄, bó keyan̄ bébhak ne bakwap besí Mandem. ²⁹ Ekú Páilet afú am̄m̄ senta ywi arók ateméri bh̄o nefsí, abhép bh̄o be, “Ntik̄i enyin̄ mm̄u-ne aké?” ³⁰ Bákém̄e yi be, “Mb̄o mm̄u ne apú nk̄u b̄ebá, mbá sébhík̄i tw̄o fá ntá ye ne yi.” ³¹ Páilet aghati bh̄o be, “Sot ka yi be b̄é babhəñj̄ mäntáñ manyé yi békónjo ebhé eyeka.” Bákém̄e Páilet be, “Ebhé ébhík̄i chye bhesé betan̄ bétáñ manyé mmu, kpát sénchyey eyen̄ be mangway yi.” ³² Efákári enyu eyo be enyin̄ ene Yesu árémi nyaka ndu betan̄ enyú newú yi ábhónj̄o bégū emfu tetēp.

³³ Páilet ap̄et achwe am̄m̄ áchá ywi. Abhiñj̄ Yesu abhép yi be, “W̄o ke óchí Mf̄o bo Israél?” ³⁴ Yesu ak̄em̄e yí be, “Ndak ané óbhébhé me, áfu chi wəmböñj̄ anti ke bo báchák k̄e bágháti w̄o wu éti ya?” ³⁵ Páilet ak̄em̄e be, “Ókáysí be nchí mmu Israél? B̄o etók eye ne b̄obati bachiäkap Mandem k̄e bákém w̄o batw̄o ntá ya ne w̄o. Mb̄oñ enyin̄ ene óká chi yi?” ³⁶ Yesu ak̄em̄e yi be, “Kefo eka k̄ébhík̄i fu fá

amik. Mbə kefə eka kέfu chi fá amik, mbə bōbhā mánú bε báké kεm mε manchyε ntá bo Israεl. Kε, kefə eka kebhíkí fu ndú mmíkí nε.” ³⁷ Páilet abhép yi bε, “Nó ɔchí mfə?” Yesu akεmε yi bε, “ɔrem bε mεnchí mfə. Etí eyə ke bábhé mε, nε etí yo ke ntwó fá amik bεghati bho tεtεp Mandεm. Yεntíkí mmú anε ákōnjo tεtεp Mandεm, áta batú bεghok εnyiŋ enε mérèm.” ³⁸ Páilet abhép Yesu bε, “Tεtεp chí yí?”

*Páilet akpát manyé bε mángwáy Yesu
(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15)*

Páilet árém nókó nə, arə Yesu apεt afú nεfí ntá bo Israεl aghati bhə bε, “Mbíkí għo ebéptí εnyiŋ enε yi aku. ³⁹ Ke εpiŋ εyεka étɔn bε yεntíkí mmíé, mpok ɔpǎ Nekinji, mbən bεrə mūkenən̊ amot anε báyan mandə yi andək. Báyan mámferé Mfə bo Israεl amo, yí ándókó?” ⁴⁰ Bápét babik bε, “Puyε mmūne, feré chí Barábas. Barábas achí nyaka ngébhé ntantaŋ.”

19

¹ Páilet achye ye εyən bε mánsót Yesu manden ne ɛkpá. ² Batemé nenu básót bōbatábhénək abhéen báchí nsense, mání ntá bábáy yi anti, barem bε chi nta kefə. Básót nkú chu bafyé yi amħet, bárem bε chí ayi nkú kefə. ³ Bábhó bεrən̊ ntá yi mánjəkə nəkə yi bε, “Acha mfə bo Israεl, kεnókó kέchí eke eta!” Ndu bárəm nə, manchyε nəkə yi nsáp besí. ⁴ Páilet apεt arə áchá ywi afú nεfí ntá bo Israεl arem bε, “Għok ka, nchí ntaw nεfí ne yi ntá yεka bε mǎndiñi bε mbíkí għo ebéptí εnyiŋ enε yi ákú ené εyáñ bε mángwáy yi.” ⁵ Yesu afú ye, arək ne ntá kefə nsense yo antí, ne nkú chú yo amħet. Páilet

arem ntá yap be, “Yinjí mmü yweka nə!” ⁶ Bōbati bachiäkap ne babhaherí ekerákap bághó nökó yí, bábhó bəbik mändemē nəkə be, “Dém mángó yi ndü ekotákátí! Mángó yi ndü ekotákátí!” Páilet arem ntá yap be, “Bě babhəŋ mānsət yi māngó ndü ekotákátí, mbíkí ghə ebéptí enyij ene yi ákú ene éyāŋ māngwáy yi.” ⁷ Bo Israel, bákémē yi be, “Sébhəŋ ebhé, ne bəkoŋo ebhé yo, abhəŋ bégu mbənyuné áké mmuet yi Mmə Mandem.” ⁸ Páilet ághókó nökó bəyəŋ ebhən, bəcháy bəpét bəkəm yi bəcha. ⁹ Apət achwe amem áchá abhəp Yesu be, “Etək ene ófú are chi ené?” Ke Yesu abhíkí kəmət yə eyəŋ. ¹⁰ Páilet arem yə ntá yi be, “Opú kəmət me yə eyəŋ? Obhíkí riŋi be mbəŋ betəŋ berem be mändó wə mändə, ne mbák ndém be māngó wə ndü ekotákátí, bágò?” ¹¹ Yesu akemē yi be, “Mandem ke áchyé wə betəŋ. Mbə épú nə, mbə obhəŋ betəŋ amfay ya fá? Nə ke echí be bəbá mmu ane ákémé mé áchyé ntá yə, béchá ebhə.”

¹² Páilet ághókó nəkə nə, abho bəyaŋ mbi bəfere Yesu amə. Ke bo Israel bárák chí ambí bəbik be, “Mbák óndó mmü-ne ándók, nə opú mmuet Mfə Rom! Mmu ane árəm be áchí Mfə, chí mmü ane ánū ne Mfə Rom be ambak ndü mmuet eyi!” ¹³ Páilet ághókó nökó bəyəŋ ebhən, asət Yesu afú ne yi, achəkə ndü enək ntanjá manyé, nebhuet ane bábhíŋi ndu eyəŋ bo Israel bē Gabáta. Nə chí, nebhuet batay batay.

¹⁴ Egháká nökó nkárénká byo ne εpay ndü nywəp enen bátòn̄ti mmuet menyie Ḫpā Nekinjí, Páilet arem ntá bo Israel be, “Yinjí ka Mfə yweka ne!” ¹⁵ Bábhó bəbik mändemē nəkə be, “Dō māngwáy yi! Dō

māngwáy! Dēm mángó yi ndū ɛkotákátí!” Páilet arəm bε, “Ngó Mfə ywεka ndū ɛkotákátí?” Bōbati bachiäkap bákéme bε, “Mfə amət ke sébhóñj, nε chí Sísa.” ¹⁶ Páilet ásót yε Yesu achyε ntá yap bε māndək mángó yi ndū ɛkotákátí.

Bágó Yesu ndū ɛkotákátí

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

¹⁷ Básót ɛkotákátí ené bábhóñjó bego Yesu arε báchyé yimbəj ámpókó. Apəkə kpát bárók bágháká ndū εbhak ené bábhìnji bε Golgóta, nō chí “Nebħuet Ḫnkόnti.” ¹⁸ Aré, bágó Yesu ndū ɛkotákátí. Bágó bo báchák nkwo bati apay, yěntikí mmu wap ndū eyi ɛkotákátí, amət εbhe awónem Yesu, achák εbhe awəgho. ¹⁹ Páilet nkwo arəm básinj enyinj ndū εbhókóñok bábhát ndū ɛkotákátí, amfay ntí Yesu. Básinj amo ábhák bε, “Yesu mmu Násáret, Mfə bo Israél.” ²⁰ Básinj amo achí nyaka ndū bεyənj etək berat, ndū εyənj bo Israél, nε ndū εyənjo Latin, nε ndū εyənjo Grik. Nε nebhuet ane bágó Yesu ndū ɛkotákátí abhak kékwo t ne etək egho. Ekú, bεyá bo Israél bápáy basinjí mo. ²¹ Bōbati bachiäkap bárók ntá Páilet barem bε, “Jké sínj bε, ‘Mfə bo Israél.’ Sín chí bε, ‘Mmū-nε arəm nyaka bε achí Mfə bo Israél.’” ²² Páilet akəmə bε, “Enyinj ene nsinjí nnánj nsinj.”

²³ Batəmē nenu bágó nókó Yesu ndū ɛkotákátí, básót nden eyi bákórε ndū baru anwi, yěntikí mmu wap asət ndu amət. Ke érəp nkú amət. Nkú yo abhak ntendən nemət enen báyémé yěntikí nəku eni békú amfay bégháka amik, kekpəti yó yε εbhak. ²⁴ Ekú báré rem ne bati bε, “Sékké dakati nkú ane.

Sénguép chí εbháŋjá, séngó mmu ane ábhóŋjó bésot yo.” Efákári enyiné be enyiné ene Ekáti Mandém érémé émfú teteep. Nó chí, basňí amen árem be, “Básót nden aya bákóré. Báguép εbháŋjá bérinjí mmu ane ábhóŋjó bésot nkú aya.”

²⁵ Batemé nenu bákʉ no. Nno Yesu abhak téé kékwót ne εkotákátí, ne manó máyi, María, ngoré Klopas, ne María mm᷑ etók Mágdala. ²⁶ Yesu ághó nökó máyi ne nkojo ane yi ákónjó téé kékwót, arəm ntá máyi be, “Mmá, ghó móywé no!” ²⁷ Arəm ye ntá nkojo wu be, “Ghó máye no!” Ne bəbho εwak eyo nkojo wu asot nno Yesu arók eket eyi ne yi.

Yesu agú ndū εkotákátí

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.44)

²⁸ Menyiné εbhēn mənkem bέfúéré nökó, Yesu ariŋi be betik εbhi məmay. Ndu békʉ be enyiné ene εchi amem Ekáti Mandém émfú teteep, arəm be, “Manyiεp ḥkwak me.” ²⁹ Ejő mmém amen ánen εchi nyaka are téé. Básót εkuchá fofok bágwót antí ntábhénək ene bábhíŋjí be haysəp, bátáp ndū mmém mo básá yi anyu. ³⁰ Yesu asók mmém mo, arəm be, “Betik εbha məmay.” Akáép εmi, arə nəpém eni nəndək.

Báyém Yesu ambeápak ne nəkəŋ

³¹ Nywəp ntónjtí bo Israel nékwáy. Békʉ ye bέ erene ngú éké rɔp amfay εkotákátí ndū nywəbhé nəywəməet bo Israel, bárók babhəp Páilet be ánchyé betaj mánsiéptí békak εbhap, mámféré bhə ndū békotakati. Nywəp nəywəməet enə nébhak nywəp negho. ³² Eká batemé nenu bárók, básiéptí békak mmǔ mbí, básiéptí békak anefú. ³³ Ke bágháká nökó aməet Yesu, bághó bέ anáŋ agu, bó

kesyępti bækak εbhi. ³⁴ Kε ntémé nenu amət asət nekəŋ ayəm Yesu ambeápak. Témté wu, manoŋ nə manyilep abho bəfu. ³⁵ Mmű ane ághó nyaka ndu ɛfákári kę ágháti bhese nə enyiŋ ene yi ărèm echí tətep. Arinjí bę árèm chi tətep bę be nkwo mǎnsíkínti nə Yesu. ³⁶ Efákári enyu εyo bę enyiŋ ene echí aməm Ekáti Mandem émfú tətep. Nó chí, enyiŋ ene básiŋi nyaka bę, “Yę eghęp εyi émot bápú syep.” ³⁷ Ne Ekáti Mandem εpet érèm ndu nebhuet áchák bę, “Chəŋ bo mámkpök yi ane báyémé.”

Bábhémε Yesu

(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56)

³⁸ Etáré nákó, mmű amət átwó. Aká nnyén bę Joséf. Abhak mmű etək Arimátia. Achí nyaka mmu ane ákònjo Yesu. Acháy nyaka bo Israél ndu yi achi nkoŋo Yesu. Afuejt arək ntá Páilet bhésé bhésé, anikmuet bę Páilet andə yi ámféré mmuet Yesu ndu ɛkotákáti. Páilet achye yi betan̄ bækə nə. Joséf arək ye, afere mmuet Yesu ndu ɛkotákáti. ³⁹ Nikdéməs mmu áróŋó nyaka bəghə Yesu nə beti εwak émot, abhak nkwo nə Joséf. Yí, Nikdéməs arək nə babhé amen bábyək amuet ngu bę áké chəŋjə. Babhé méré abhak nchóptí myrrh nə álos. Akway nyaka bəbhak mbə kilo besa bəpay nsem byo ndu menwəp εbhi. ⁴⁰ Joséf nə Nikdéməs báférə Yesu ndu ɛkotákáti, básót bésyénden nə babhé amo aré, mánép yi bəkoŋo εpiŋ bo Israél. ⁴¹ Mónki áchi nyaka ndu nebhuet ane bágó Yesu ndu ɛkotákáti. Nnem nekə nébhák are enen bábhíkí re bheme yę ngú amət aməm. ⁴² Tendu nywəp enə néchí nyaka chí nywəp enen bo Israél bákə ntonjti béchwe ndu nywəp neywəmuet εnap, nə mbənyunə nnem enə

nébhiki sap nyaka nēkō, Joséf ne Nikodémos bárók bábhéme Yesu are.

20

*Yesu apētnsem ndū nepém
(Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)*

¹ Nywəp neywémhet bo Israél néfħéré nōkó, Maríja mmő etok Mágdala afa ne neyinwəp arók ndū nnem Yesu. Aghó bé mǎnáj bábhíjírí ntay ενεν nechi anyú nnem báfer. ² Maríja afa ye arók ntiét ntiet ntá Símun Píta ne nkojo Yesu áchák ane Yesu ákójó nyaka, arem be, “Báféré Yesu Acha ndū nnem ne sébhíkí riñi nēbhuet ane bárój bábháré yi.” ³ Píta afú ye ne nkojo anefú wu, báfá, báré rój ndū nnem. ⁴ Báre rój ntiéntiet, ke nkojo anefú wu ajet acha Píta. Ayambi aghaka ndū nnem. ⁵ Akuri amik. Asá nōkó amík awu amem, aghó bəbhók ésíendēn are ke ake chwe amem. ⁶ Símun Píta mmu ákōjo yi ansem áchwóbhé nōkó ndū nnem, afħet, arók amem, aghó bəbhók ésíendēn eħha are bháré. ⁷ Aghó nden ane mánébhé nyaka ntí Yesu ne yo nkwa. Ne nden εγώ εβήακ aywi nēbhuet kekúrī nēnep. ⁸ Ke nkojo anefú wu ane ayambi áchwóbhé ndū nnem achwe amem nkwa, aghó ne amík, anoko. ⁹ Kpáte mpok yo, bó bábhiki re jwi nyaka mmem ndū ενύιν ενε Σάκτη Μαρία έρέμε bé Yesu abħoġ bepētnsem ndū nepém. ¹⁰ Bakonjo Yesu bħo bápētnsem ndū bék̄et eħħap.

*Yesu abhesi ntá Maríja ane etok Magdala
(Mt 28.9-10; Mk 16.9-11)*

¹¹ Ke Maríja ate nēpaka nnem andi nōkó kēbħo, ne ενέ γί αβήετ bedi, akuri amik, agħejp amík

awu amem nnem. ¹² Aghó bōángel Mandem batí apay chókó ne nden pépé amuet ndú nebhuet ane bábháré nyaka Yesu. Amet abhak ndú nebhuet ntí ywi achi nyaka. Achák ndú nebhuet bekak. ¹³ Bárém ntá María bε, “Mmá, ſdi yi?” María akeme bhō bε, “Chi éti báféré Acha bárəŋ ne yi, ne mbíkí riŋi εbhak ene bábháré yi.” ¹⁴ Arémé nökó nō, ayibhiri mmuet aghó Yesu téé, ke yi keriŋi bε chi yi. ¹⁵ Yesu arém ntá yi bε, “Mma, ſdi yi? ɬyàŋ agha?” Ndú María ákásí bέ chí mmu ane áyiŋi nki, arém ntá yi bε, “Eta, mbák óféré yi, ghatí mé εbhak ene óbháré yi bέ ndók nsöt yi.” ¹⁶ Yesu arém bε, “María!” María ayibhiri mmuet arém ndú eyəŋ bo Israel bε, “Rabóni!” [Nō chí “Ntəŋ”]. ¹⁷ Yesu arém ntá yi bε, “Kékem mε, mbonyunε mbíkí re rəŋ amfay ntá Etaya. Ke dók ntá bōmaya ghatí bhō bέ měpetnsem ntá Etaya, ne etayeka. Ntá Mandem awa, ne Mandem aywëka.” ¹⁸ María mmɔ̄ etək Mágdala arək aghati bakonjø Yesu bε, “Ngó Yesu Acha.” Ne aghati bhō menyinε εbhən Yesu aghati yi.

Yesu abhesi ntá bakonjø bhi

(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

¹⁹ Egháká nökó beku ndú nkúbhé nywəbhé neywémuet enə, bakonjø Yesu bábhak amem eket émot ne babhinywóp femfé ndu báchay bōbati bo Israel. Yesu arək ate bó besí, arém bε, “Kpák ámbák ne bhe.” ²⁰ Arém nökó nō, atón bō amo yi ne mbeápak eyi. Bakonjø abhi bájwí ne maŋák ndu bághó Yesu Acha. ²¹ Yesu apet arém bε, “Kpák ámbák ne bhe! Nkúbhé mbə enyū Etaya átó mε, ke nchi tó be.” ²² Yesu áréme nökó nō, afép bhō eyú, arém bε, “Dō ka Efónjó Beđyere ámbák ne

bhe. ²³ Mbák mǎmfónjórí mmu bəbú εbhi, Mandem nkwo ăfonjori yi. Mbák băbhíkí fojori bəbú mmu, béròp yi anti.”

Təmás arem be mbák yi akhíkí ghə Yesu amík apú noko

²⁴ Nkojō Yesu amət ndū abhen batı byo ne apay, ane áká nnyén be Təmás, nə chí εfák, apú nyaka ne batı, mpok Yesu átwó. ²⁵ Təmás átémerí nókó bhə, báré ghati yi be, “Séghə Yesu Acha.” Ke yi akemē bhə be, “Kpátε ngó ne amík bəbhé-mpi yí amo, ntək bhó ne senoj awə, mbát awó ndū tambe ywi mpú noko.”

²⁶ Efueéré nókó manywəp ánən, bakojō Yesu bápét babhak anywəp ndū nebhæt amət. Təmás abhak ne bhə. Babhnywəp ábhák femfé, Yε nə, Yesu atwó, ate nentí εnap, arem be, “Kpák ámbák ne bhe.” ²⁷ Arem ye ntá Təmás be, “Tók berinj εbhən bəchi ndu amo ya ne kənənjámə eke ghə. Sá awó fá ndū tambe wa. Képerə makati. Bák mmu ane ánoko!” ²⁸ Təmás akemē yí be, “Acha ne Mandem awa!” ²⁹ Yesu arem ntá yi be, “Onókó mbənyunε ᜒghó me ne amík? Eri εcha ntá bo abhen mánoko yëndu bábhíkí ghó ne amík.”

Nti ane Jōn ásiŋí εkáti-ne

³⁰ Yesu akə nyaka bəyă menyinjí maknkay bέchák besí bakojō bhi, εbhən bábhíkí siŋ aməm εkáti εne. ³¹ Básinj menyinj εbhən bέchí aməm εkáti εne be menkwak be mánokó be Yesu ke achi Mpemē Mandem afyé nyaka bariep be átò, Mmə Mandem. Ne bέ ndū mánokó yí, mambónj nepém ndū nnyén eni.

21

Yesu abhesi ntá bakonjо bhi

¹ Etáré nókó, Yesu apet atóŋ mmuet ntá bakonjо bhi. Ndøŋ yø, ebhák chi nepaka Manyu Tibérias. * Séngó enyú yi atóŋ nyaka mmuet ntá yap. ² Símun Píta ne Tómás ane bábhìŋi be efák, ne Natániel ane áfú Kána atú Gálili, ne bɔ Sebedi bati apay, ne bakonjо Yesu báchák bati apay bachi nyaka ndú nebhuet amot. ³ Símun Píta arem be, “Mérøŋ anyén ne ási.” Bakonjо Yesu báchák bárém be, “Sérøŋ ne wø.” Bó bárák básót áchví, báré gháp anyén amem áchví wu beti menkem ndu bekem nsi, ke yenyinj bóke kém.

⁴ Ndu mbaŋ ákàŋari, Yesu ate nepakányén. Yë nø, bakonjо bhi kerinjí be chi yi. ⁵ Yesu arem ntá yap be, “Bɔbha, bákem nsi?” Bákémé yi be, “Ae.” ⁶ Aghati bhø be, “Guép ká asi ebhe awónem áchví, chøŋ mánkem nsi.” Báguep asi ebhe awónem. Beyä nsi ekwén, kpát échá bhó beyä beyä nkáp ebhi. ⁷ Nkoŋo ane Yesu ákójá nyaka arem ntá Píta be, “Chi Acha!” Píta ághókó níkó be chi Yesu Acha, asot nden ayi afyé amuet, addók, akwen amem manyu. Aféré nyaka yø amuet ndu beké betik. ⁸ Ke bakonjо abhen báróbhé amem áchví báré nok bekonjo yi angokonyén, mánja nøkø beyä nkáp ane ajwi nø ne nsi. Nebhuet ane báfú bérøŋ angokonyén ke sap. Abhak mbø bayat besa betay.

⁹ Bákó nókó ebhi baghø ngo ane bábháytí ne bakiri. Nsi ebhak are. Bret nkwo abhak are. ¹⁰ Yesu arem be, “Twó ká, ne mbøk nsi eyø nò bákémé.”

* **21:1** Nkúbhé Manyu Gálili ke bábhìŋi nyaka bé Manyu Tibérias.

11 Píta arək ndu áchví, aya bεyá nkáp, akó εbhí nε wu. Ajví nε nsi egho εbhak besa tándrámət nsem byo nε érát. Ke yéndu nsi εyo éyá nό, ási kedakati. **12** Yesu arəm ntá yap bε, “Twó nyié ká nenyié.” Ke yέ nkōjо amət kəmə bεbhεp yi bε, “Ochí agha?” Báríñí bε chí Yesu Acha. **13** Yesu asət bréti achye bhə. Akə enyumət nε nsi. **14** Ndəj ayə abhak anə ajwi erat ené Yesu átónjó mməet ntá bakojo bhi, bεbho ndú mpok anə yi ápérénsem ndú nepém.

Yesu aya Píta aməet

15 Mányie nókó nenyié, Yesu arəm ntá Símun Píta bε, “Símun, mmə Jōn, əkəj me əchá menyiŋ εbhene?” Símun akəme bε, “Ee, Acha, əríñí bέ nkəj wə.” Yesu arəm bε, “Ne bōbághónomén ayá.” **16** Béjwí ndəj εpay, Yesu arəm bε, “Símun, mmə Jōn, əkəj mε?” Símun akəme bε, “Ee, Acha, əríñí bέ nkəj wə.” Yesu arəm bε, “Babheri nəkə bághónomén aya.” **17** Béjwí ndəj érát, Yesu arəm bε, “Símun, mmə Jōn, əkəj me?” Píta abé ntí mbənyunə Yesu ábhεp yi enyiŋ εre émot ndəj érát. Eku, aghati Yesu bε, “Acha, əríñí yéntiki enyiŋ, əríñí bέ nkəj wə.” Yesu arəm bε, “Ne bághónomén aya. **18** Tətətep, mpok óchí εsakámu, əre gwót mməet, óndək yéntiki εbhak εnε ókónjó. Ke mpok ókóká, chəj ónjoŋ ámō amfay, mmu achák amfye wó nden aməet, ansət wə andək εbhak εnε óbhíkí kəj bεrəj.” **19** Yesu arəm nό bεtəj εnyú newú εnən Píta ábhónjó bέgu ndu bεchye Mandem kənókó. Yesu arəm ye ntá Píta bε, “Koŋó mέ.”

Yesu nε nkōjо ywi achak

20 Píta ayibhiri mmuet aghó nkojo ane Yesu ákójó ndu ákòjo bhó ansem. Nkojo wu ke ágháká nyaka amuet Yesu mpok mányéle nenyié, ne yi wu ke ábhébhé nyaka Yesu be, “Acha, agha áti chøj wó?” **21** Píta ághó nákó yi, abhep Yesu be, “Acha, ná ne ane?” **22** Yesu arem be, “Mbák mëyanj bé yi wu ambak neprom te mpetnsém, eyo éyinjí wó ná? Konjó mé!” **23** Enyinj ene Yesu áréme, étáká nentí bónkwó be nkojo Yesu wu abhíkí bhøj bégú. Ke, sayri sayri, Yesu abhíkí ghati nyaka Píta be Jōn apu gú. Arem chi be, “Mbák mëyanj bé yi áké gú té mpetnsém, eyo éyinjí wó ná?”

24 Nkojo Yesu wu ke ághàti bhëse menyinj ebhen, ne yi ke ásínjí bhø amik. Ne sérinjí bé enyinj ene yi áréem echí tetep.

Ngwénti këpi

25 Yesu akü nyaka bëyä menyinj bechak. Mbø básiñ bó menkem amik émot émot, nkáysí bé mbø mmik nkem ajwí ne bekáti, kpáte mbøk andøp.

Ekáti Nku Nkɔ

New Testament in Kenyang (CM:ken:Kenyang)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kenyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kenyang

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
0a400be4-2dfe-565d-bdea-5f3d59d48520